

www.kaks.fi

polemiikki

2/2015

tuoreen kuntatiedon erikoislehti

Johtajuus hukassa

**Tomi Voutilainen ja Tuomas Pöysti
tarttuvat kestävyysvajeen selättämiseen**

teksti | Eeva-Liisa Hynynen kuvat | Merja Ojala ja iStockphoto

Julkisen sektorin tietohallinto hallitsemattomassa tilassa:

KONSULTIT RAHASTAVAT

Julkisen hallinnon tuottavuusloikka tietoteknologian avulla on johtamiskysymys. Sitä eivät voi johtaa konsultit, korostaa professori Tomi Voutilainen Itä-Suomen yliopistosta.

Poliittista liturgiaa tietoteknologian tuomista miljardisäästöistä on piisannut jo parin vuosikymmenen ajan. Uusi uljas julkinen sektori on tehnyt tuloaan.

Tuottavuushyppy digitalisaation ja tehokkaampien tietojärjestelmien kautta on hämmöittänyt kaiken aikaa edesämme – mutta miksei se ole jo totta?

Tosiasiassa viimeisen vuosikymmenen aikana julkisen sektorin tietojärjestelmiin on käytetty noin 20 miljardia euroa: pari miljardia euroa vuosittain. Näin sanoo julkisoikeuden, erityisesti sähköisen hallinnon ja informaatio-oikeuden professori, HTT **Tomi Voutilainen** Itä-Suomen yliopistosta.

Käytetyillä miljardeilla ei ole saatu aikaan selkeyttä.

- Työntekijä saattaa päivittäin työskennellä kymmenenkin eri tietojärjestelmän parissa, professori toteaa.

Oli aika, jolloin Suomi kulki julkisen sektorin tietohallinnon kehityksen kärjessä. Nyt käsissämme on järjestelmien suma ellei peräti viidakko, joka hidastaa tehokasta työskentelyä.

Miten tässä näin pääsi käymään?

- Tietojärjestelmien kehittäminen on ollut pirstaleista. Valtio ja kunnat tuottavat osin päällekkäisiä palveluita. Kunnat ja myös valtion viranomaiset ovat kehittäneet omia järjestelmiään kuka mistäkin lähtökohdista, Tomi Voutilainen sanoo.

Kun prosessia on digitalisoitu hankerahalla, tuloksena on aina uusia, pientä osaa prosessista palvelevia järjestelmiä viranomaisen omaan tarpeeseen.

- Tämä johtuu hallinnon siiloutumisesta jo valtioneuvostotasolla, josta se valuu alas eri hallinnonaloille ja kuntiin, professori kertoo tunnetun tosiseikan.

Alkavalla hallituskaudella digitalisaatiopuheiden pitäisi viimein johtaa jo tekoihin. Kysymys on Tomi Voutilaisen mukaan asiantuntevasta johtamisesta.

Hänen mukaansa julkisen sektorin tietojärjestelmien kehittämistä ei ole johdettu juuri lainkaan konsernimaisesti, vaikka tähän on perustettu oma toimintonsa valtiovarainministeriöön.

- Tämä pian kymmenen vuotta kestänyt hallinnollinen kokeilu ei ole ottanut tuulta alleen. Strategiapapereiden ja suunnitelmien kirjoittamisella ei digitalisoida, Voutilainen sanoo.

Ja kun ei ole osattu johtaa, ei tietojärjestelmiä ole osattu kehittää tehokkaasti ja digitalisaatio on "takunnut".

Se myös näkyy.

- On kaupunkeja, joilla on käytös-

Viimeisen vuosikymmenen aikana julkisen sektorin tietojärjestelmiin on käytetty noin 20 miljardia euroa.

sään useita satoja eri tietojärjestelmiä tai ohjelmistoja – ja on sairaaloita, joissa on noin kaksisataa eri tietojärjestelmää, professori jatkaa.

Tomi Voutilainen sanoo suoraan, että kunnat ja valtio ovat konsulttien liiaksi johdateltavissa hankittaessa ja kehitettäessä tietojärjestelmiä.

- Jopa kustannushyötyanalyysit tehdään konsulttien toimesta, eikä vastuulisten virkamiesten toimesta. Kysymys on kuitenkin julkisten veroeurojen käytöstä ja viime kädessä valmisteluvaiheen virkavastuusta, professori muistuttaa.

Tietojärjestelmähankeissa lupaukset kustannussäästöistä ovat olleet vuolaita.

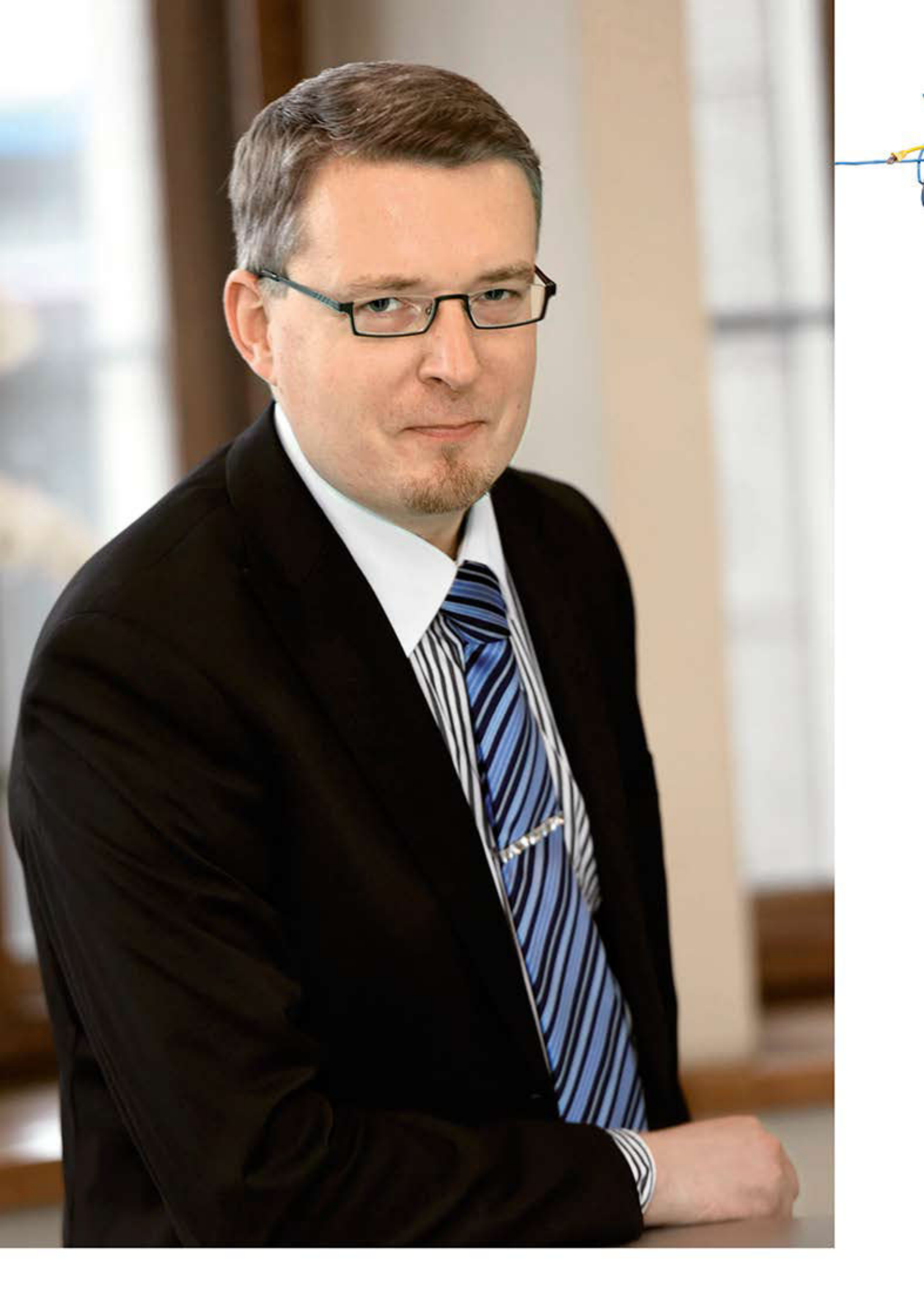
- Jos kaikki epärealistiset lupaukset olisivat toteutuneet, meillä ei olisi julkisen talouden kestävyysvajetta lainkaan, Voutilainen tiivistää.

Professorin mukaan julkiselta hallinnolta puuttuu kriittinen asenne tietoteknologian tuomiin hyötyihin.

- Käytännössä ajattelu on ulkoistettu konsulteille. Tämä, jos mikä, on vaarallinen ja kallis tie kehittämis-työssä. Hallinnon pitäisi pystyä uudistumaan sisältäpäin ilman ulkoista lobbaamista.

Tomi Voutilainen sanoo, että epäterveellä pohjalla olevaan kehitystyöhön on ratkaisu.

jatkuu >

Apotti. HUS-alueen kunnianhimoinen, mutta korkeariskinen sote-asiakas- ja potilasjärjestelmähanke. Kustannukset vuosikymmenen aikana 350-450 miljoonaa euroa.

Vitja. Poliisin tietojärjestelmä uudistus viivästynyt ja kustannukset karanneet. Eduskunnan apulaisoikeusasiamies moitti maaliskuussa 2015 viivästymisestä sisäministeriötä, Poliisihallitusta ja Hallinnon tietotekniikkakeskusta.

Professori Voutilainen muistuttaa, että konsulttien keskimääräinen päivähinta on jopa 1 000 euroa, tai ylikin.

- Ratkaisu on se, että julkisessa hallinnossa kannustetaan työn tekemisessä innovointiin hallinnon sisältä käsin. Sellainen ei käy, että konsultit tuodaan pohtimaan virkamies-ten puolesta näitä kysymyksiä ja heille annetaan valta, joka kuuluu julkiselle toimijalle.

Voutilainen arvioi, että tietojärjestelmien sekasotku korjaantuu – jos korjaantuu – hyvällä ja laaja-alaisella asiajohtamisella. Vähemmällä IT-rahalla saadaan enemmän aikaan, kun johtaminen on kunnossa ja tulosvastuu on selkeää.

Sama vaatimus koskee valtionhallintoa ja kuntia.

- Yksi suurimpia kysymyksiä on se, että tietohallinnossa ei ole riittävän asiantuntevia resursseja. Osittain siksi ajattelu ulkoistetaan konsulteille. Toisaalta kehittämistyötä tehdään raskailla hankeorganisaatioilla.

Professori Voutilainen muistuttaa, että konsulttien keskimääräinen päivähinta on jopa 1 000 euroa, tai ylikin.

- Kun yksinkertainkin toimeksianto teetetään konsultilla, lasku kohoaa usein kymmeneen jopa satoihin tuhansiin euroihin.

Professori Voutilainen väittää, että julkisen sektorin tietohallinnon menoissa on karsimisen varaa. Hän ei kuitenkaan karsisi henkilöstömenoista, vaan ostopalveluista.

- Jos kiristetään menoja, häviäjiä olisivat ainoastaan yksityiset yritykset. Itse asiassa voisi olla järkeväkin rekrytoida osajaja jul-

kiselle puolelle, jotta ostopalveluissa saataisiin säästöä.

Lisäresurssointi pitäisi kuitenkin kohdistaa tekijöihin eikä päällikköihin.

Digitalisoitumisen ympärillä käydyssä keskustelussa puhutaan paikoin toissijaisista asioista.

- Päättäjien pitäisi ymmärtää, mikä julkinen hallinto oikeasti on ja mitä se tekee.

Usein sanotaan, että ongelmat ratkaistaan, kun tietojärjestelmiä lisätään ja otetaan käyttöön.

- Kun hallintoon tuodaan uusi kone ja uudet tietojärjestelmät, eihän se tarkoita, että sillä hankinnalla olisi säästetty jotakin. Nyt jälleen kerran esille noussut ”digitalisaatio” voi johtaa harkitsemattomiin lisäinvestointeihin. Sähköiset palvelut eivät ole digitalisaation itsetarkoituksia.

Digitalisaation vaikutus voi Voutilaisen mukaan olla pikemminkin plus-miinus-nolla tai jopa miinusmerkinen.

Kun tietojärjestelmien kehittämiseen liittyvä ajattelu on ulkoistettu konsulteille, näkökulma on keskittynyt yksityisen markkinan tarpeisiin, eikä julkishallinnon ja sen asiakkaiden aitoihin tarpeisiin.

Kuntapalveluiden sähköinen kehittäminen kansalaisten käyttöön ei ole ollut etusijalla, vaan on haluttu sähköisiä palveluita digitalisaation nimissä ilman asiakashyötyjen tai hallinnon tehostamishyötyjen uskottavaa arviointia.

Sitten professori tarttuu aiheista vaikeimpaan. Sosiaali- ja terveydenhuollon tietojärjestelmien järjeistämisestä on uskallettu odottaa miljardisäästöjä jo vuosien ajan.

Helppoa säästön hakeminen ei kuitenkaan ole. IT-hallinnon toiminnan tehostamisen vaikeus liittyy hallinnon itsensä luomaan

byrokraatiaan. Tomi Voutilaisen mukaan merkittävä ongelma on voimassa olevassa lainsäädännössä.

Voutilainen toteaa, että terveydenhuollossa on voimassa kymmenkunta eri lakia, joissa säädetään potilastietojen hallinnasta, ja niiden samanaikainen tulkinta on äärimmäisen vaikeaa.

- Saan viikoittain useita kyselyjä siitä, kuinka terveydenhuollossa voitaisiin toimia niin, ettei rikota tietosuojasääntöksiä tai jotakin muuta voimassa olevaa lakia, kun lait voivat olla keskenään ristiriidassa.

Professorin mielestä terveydenhuollon tietojärjestelmien kehittämiseen tarvittaisiin laajempaa näkökulmaa - ja myös käytännön tuntumaa terveydenhuollosta.

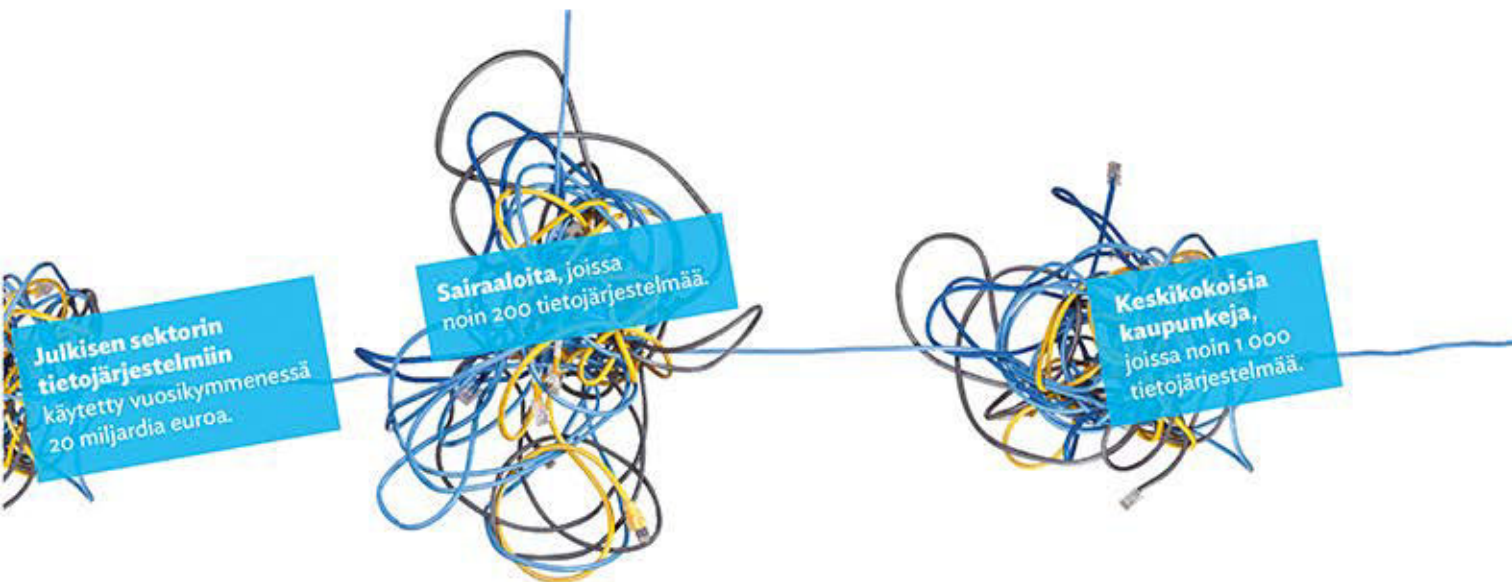
Toisaalta lainvalmistelu on pirstoutunut, eikä kokonaiskuvaa näytä olevan kenelläkään.

- Laadunvarmistus puuttuu, professori Voutilainen analysoi.

Hänen mukaansa terveydenhuollon tietojärjestelmien suunnittelutyötä ohjaa teoreettispainotteinen ote. Tuntuma käytännön terveydenhuoltoon ja sen prosesseihin puuttuu.

- Vuoropuhelu terveydenhuollon ammattilaisten ja kehittäjien välillä ei ole aina toimivaa. Moni ongelma on alan ammattilaisille jo lähtötilanteessa tiedossa, mutta tämä tietämys ei kulje lainvalmisteluun tai IT-virkamiesten suunnittelupöydille.

Terveydenhuollossa on voimassa kymmenkunta eri lakia, joissa säädetään potilastietojen hallinnasta.

Lääkärien ja hoitohenkilöstön työtä hidastavat tietojärjestelmät, jotka on suunniteltu tieteellisesti virittyneissä hankkeissa.

Terveydenhuollon tietojärjestelmien kautta kerätään tietoa myös akateemiseen tutkimukseen ja tilastointiin, joilla on ollut vaikutuksensa myös tietojärjestelmien kehittämiseen.

Lääkäri joutuu kirjaamaan vastaanotolaan potilaistaan sellaista tietoa, jota varsinaisessa hoitoprosessissa ei edes tarvittaisi. Tämä aika on pois potilaan hoidosta.

Professori toppuuttelee poliittisia päätäjiä uskomasta siihen lupaukseen, että sote-organisaatiouudistus ratkaisisi kaikki ongelmat.

- Maali on vielä kovin kaukana, eikä uudistus pääty sote-organisaatioiden uudistamiseen. Sen jälkeen on uudistettava tiedonhallinnan lainsäädäntö. Niin ikään työtavat ja -prosessit on uudistettava sosiaali- ja terveydenhuollossa.

Sitten professori ryhtyy latomaan muutosesityksiä pöytään. Korjauslista ei ole kohtuuttoman pitkä, mutta Tomi Voutilaisen mielestä välttämätön kestävyysvajeen kuroamiseen.

Ykköseksi professori kirjaa tietojenkäsittelyn ylisääntelyn purkamisen.

- Kevennetään hallinnollista taakkaa ilman että yhtään uutta järjestelmää lähdetään kehittämään.

Toinen iso kysymys on valtion ja kuntien työnjako.

- Kuntien ja valtion tietohallinnon virtaviivaistaminen ja selkeyttäminen on ehdottoman tärkeää. On saatava selkeä työnjako.

Professori katsoo, että valtio voisi tuottaa keskitetysti osan tietohallintopalveluista ja sähköisistä palveluista kuntien käyttöön.

Suurempi tarveharkinta uusien tietojärjestelmien kohdalla.

Tästä on jo joitakin hyviä kokemuksia, ja olemassa olevaa rahaakin on, jos sitä osataan käyttää viisaasti.

- Nykyään valtiovarainministeriö jakaa kuntien valtionosuuksista pidätettyä rahaa vaikutuksiltaan pienemmille ja lyhytjänteisiin hankkeisiin. Tulokset ovat olleet laihoja ja hankkeiden tulokset ovat hyödyttäneet, sikäli kun ovat hyödyttäneet, vain osaa kuntakentästä. Pysyvää toiminnan muutosta on saatu vain vähän aikaan.

Voutilaisen mielestä tämä raha pitää jatkossa käyttää tehokkaammin kaikkien kuntien hyödyksi. Myös pysyvään toimintaan pitää saada osa tästä rahasta.

- Neljäsosa nykyisistä valtionavustuksista riittäisi, jos ne käytettäisiin hyvin.

Toimenpidelistalle kunnat nousevat myös virkavastuunsa kautta.

- Kunnissa pitää ymmärtää, että tietohallinto ei ole ulkoistettavissa kokonaan edes kunnan omalle yhtiölle. Aina on asioita, jotka täytyy hoitaa kunnassa itse virkavastuulla.

Viimeisimpänä, mutta ei vähäisimpänä, professorin toimenpidelistalla lukee: Suurempi tarveharkinta uusien tietojärjestelmien kohdalla.

- Kun taloon tulee uusi tietojärjestelmä, samalla täytyy poistaa vanhoja.

Tomi Voutilainen tarttuu lopuksi aiheeseen, johon kukaan ei ole uskaltanut julkisuudessa tarttua.

- On syytä myös kysyä, mikä on tietohal-

linnon oma tuottavuus?

Kaikki peräivät tuottavuutta tietohallinnon avulla, mutta mitä se tietohallinto itse tuottaa? Onko se itsessään tehokasta? Uskallan väittää, että ei ole.

Professori antaa Polemiikille haastattelun ajankohtana, jolloin keskustan puheenjohtaja **Juha Sipilä** on ryhtynyt vetämään hallitusneuvotteluja. Tulevalla pääministerillä ja hänen hallituksellaan riittää Tomi Voutilaisen mukaan työsarkaa.

Mutta pyörää ei tarvitsisi keksiä joka hallituskauden alussa uudelleen.

- Jos hallitus tarttuisi kahden edellisen vaalikauden ajalta eduskunnan tarkastusvaliokunnan mietintöihin julkisen sektorin tietohallintoon liittyvistä kysymyksistä, niin toimenpideohjeet löytyisivät helposti sieltä, professori sanoo.

Mietinnöissähän on kirjattuna eduskunnan tahtotila, joka edustaa korkeinta poliittista tahtoa.

- Tätä ei vain toimeenpaneva hallinto halua omaksua, koska toimenpiteet koskisivat hallintoa itseään kipeästi.

Professori korostaa, että julkisten varojen kuluttajansuojan pitäisi olla nykyistä parempi.

- Kansalaisten tulisi veronmaksajina tietää, mitä käytetyllä IT-rahalla saadaan ja kuka rahasta on hyötynyt. •

⇒ Lue lisää Tomi Voutilaisen pohdintaa aiheesta KAKS.fi

Tuottavuutta ja kansanvaltaa

Kansan näkemys juuri aloittaneen Juha Sipilän hallituksen tärkeimmistä asioista on yksiselitteisen selvä. Kolmen kärki koskettaa suoraan tällä hetkellä kuntien vastuulla olevia asioita.

Tärkeimmäksi koetaan sosiaali- ja terveystalouden hoidon saannin turvaaminen. Kakkosena on kuntien talouden ja palveluiden turvaaminen. Kolmannelle sijalle yltää julkisten palveluiden uudistaminen ja tehostaminen. Näitä kaikkia pitää tärkeimpinä kaksi kolmesta kansalaisesta.

Edellisten hallitusten kiville menneestä kuntauudistuksesta oli vahinkoa niin kansantaloudelle kuin kuntien väliselle yhteistyölle. Sote-uudistuksessa tähän ei ole varaa.

Uudistus oli jo lähellä maalia keväällä ennen vaaleja. Nyt toteutuksessa ei ole syytä viivyttelyä. Mitä nopeammin käydään käsiksi rakenteellisiin uudistuksiin, sitä parempi kansantaloudelle ja meidän kaikkien kukkaroillemme.

On edettävä sisältö edellä. Aukoton hoitoketju on avain. Palvelujen järjestäjillä ja toteuttajilla on oltava selkeät tulos- ja toimintatavoitteet, joihin kytketään sanktiot ja kannustimet.

Selkein järjestämismalli on yleiseurooppalainen ja kansanvaltainen maakuntahallinto. Samalla se mahdollistaa väliportaan merkittävää yhteen kokoamista ja yksinkertaistamista. Ja sen myötä säästöjä.

Tämä tuo myös näkymän pääkaupunkiseudun pattitilanteeseen. Espoo, Helsinki, Kauniainen ja Vantaa voisivat muodostaa uuden metropolimaakunnan itsenäisyytensä säilyttäen.

Antti Mykkänen
päätoimittaja

PS. Konsulttivetoisiin tietojärjestelmiin on tuhlatu kymmenessä vuodessa kaksi kertaa kestävyysvajeemme eli 20 miljardia euroa. Tälle on pantava stoppi. Kuntavetoisesti se ei tapahdu. Valtio, ota rooli, joka sinulle kuuluu!

Kaks on myös facebookissa.

polemiikki²/2015

Pääkirjoitus **3**

Ajassa:

Ajantasainen lääkityskortti
kannattaisi ottaa käyttöön **5**

Tietokaks:

Eero Ojasen kirja hyvästä päätöksenteosta
ja Pekka Saurin pohdintoja sosiaalisen
median ja julkishallinnon suhteesta **8**

Sote-uudistusta seuraa sotu-uudistus,
ennakoi valtiontalouden tarkastusviraston
VTV:n pääjohtaja Tuomas Pöysti **12**

Tutkimus kuntien suhtautumisesta
julkisuuslakiin **18**

Liitoskuntien elinkeinopoliitiikka
tarvitsee luottamuksen liimaa **22**

Oulun ja Kouvolan mallit **24**

Kolumni:

Kaupunkiviisumi **25**

Tätä tutkin:

Terveystieteilijä Anja Terkamo-Moisio
palauttaisi kuoleman arkeen **26**

Numerotauki **27**

Lopuksi väitän **28**

Professori
Marja Airaksisen ja
työryhmän tavoitteena
on taata potilaalle
turvallinen hoito.
AJASSA SIVU 5

Pekka Sauri twiittaa
ahkerasti ja soisi muidenkin
twiittaavan.
SIVU 10

Tuomas Pöystin lääkkeet
kansantalouden nousuun.
SIVU 12

Elinkeinoelämän
yhteistyötä
Kouvolassa ja Oulussa.
SIVU 24

Kuka kehtaa
väittää ja mitä?!
Lue takakannesta
ja ota kantaa.
kaks.fi
Käytä puheenvuoro.

Polemiikki on Kunnallisalan kehittämissäätien tytäryhtiön Pole-Kuntatieto Oy:n neljä kertaa vuodessa ilmestyvä lehti. Polemiikin levikki on 23 200. Julkaisija Pole-Kuntatieto oy c/o Kunnallisalan kehittämissäätio, Fredrikinkatu 61, 00100 Helsinki, toimisto@kaks.fi
Päätoimittaja: Antti Mykkänen Toimitusneuvosto: Antti Mykkänen, Veli Pelkonen, Eeva-Liisa Hynynen ja Minna Ruusinen.
Toimitus ja ulkoasu: Minna Ruusinen/Miks' ei! Oy, Huvilakatu 17, sisäpiha, 00150 Helsinki 040 5408494, miksei@y@gmail.com
Osoitteenmuutokset: toimisto@kaks.fi Paino: SLY-Lehtipainot Oy, Kirjapaino Uusimaa ISSN 1455-6022. Aikakauslehtien Liiton jäsenlehti.

Mitä lääkkeitä ikäihminen nauttii ja mihin tarkoituksiin? Tieto tästä on usein kadoksissa niin hoitopaikoissa kuin kotona. Lääkehoidon turvallisuutta pitäisi Helsingin yliopiston sosiaalfarmasian professorin Marja Airaksisen mielestä määrätietoisesti parantaa.

Lääkehoidosta turvallisempaa:

AJANTASAINEN
LÄÄKITYSKORTTI
KANNATTAISI
OTTAA KÄYTTÖÖN

Professori **Marja Airaksinen** tutkimusryhmineen selvittää lääkehoidon toteutusta uudistuvassa sosi- aali- ja terveydenhuollossa. Tavoitteena on turvallinen hoito, jossa tiedonkulku ei katkeile ja jossa lääkitys on potilaalle yksilöllisesti suunniteltua ja vaikuttavaa.

- Teemme kartoituksen siitä, millaisia riskikohtia liittyy hoitoprosessiin sairaaloissa ja avo- puolella. Julkaisuun kootaan sitten keskeisiä ongelmakohtia. Lääke- kaaos pitää saada hoidetuksi, Airaksinen linjaa.

jatkuu >

Tilanne on hallitsemattomin monisairailta ikäihmisillä.

- Ongelmat kasaantuvat iäkkäille henkilöille, joilla on useita lääkkeitä. Lääkemäärä ei ole heillä ongelma, vaan se, että lääkitys ei välttämättä ole järkevästi kasattu, Airaksinen toteaa.

Potilaalle on usein tehty hoitosuunnitelma ja lääkehoitosuunnitelma. Ongelmia syntyy, kun uusia sairauksia havaitaan ja potilasta hoidetaan useassa paikassa. Lääkkeet muuttuvat, mutta muutokset jäävät kirjaamatta. Toimitaan vanhoin tiedoin. Osa uusista sairauksista tai oireista voi olla lääkkeiden aiheuttamia.

Hyvinkää kehittää ratkaisumalleja

Hyvinkään sosiaali- ja terveystoimi on mukana Turvallinen lääkehoito -tutkimuksessa.

- Parannuksia tarvitaan niin järjestelmän kuin potilaan tasolla, Hyvinkään sosiaali- ja terveysjohtaja, johtajaylilääkäri, dosentti **Pirjo Laitinen-Parkkonen** kertoo.

Järjestelmän ongelmana on tiedon löytämisen vaikeus ja koordinaation puute. Tieto ei kulje tarpeeksi sujuvasti, koska yhteinen tietojärjestelmä puuttuu. Tutkimuksen tarkoitus on tuoda ratkaisumalleja lääkehoidon hallintaan.

Hyvinkään sairaala on HUS:in sairaala, mutta sen seinän takana on kaupungin terveyskeskussairaala, jossa jatkohoidetaan yhteisiä potilaita. Seinä on ajoittain ylipääsemätön ongelma tiedonkulussa. Pian tosin rakennetaan yhteinen sairaala, jossa ovat rakennuttajina sekä HUS että Hyvinkään kaupunki.

- Kahden organisaation liitoskohta on ongelma, johon törmätään muun muassa päivystyksessä. Potilaan mukana pitäisi olla kotihoidon kansio, mutta se ei aina ole matkassa. Avohoidosta tulevalle ei ole mukanaan lääkekorttia tai kortin tiedot eivät pidä paikkaansa, Laitinen-Parkkonen kertoo.

Marja Airaksinen ei usko ulkoistamisen tuomiin säästöihin terveydenhuollossa.

Selkokielineen lääkityskortti

Potilaan oma toiminta on nousemassa entistä tärkeämmäksi lääke- ja muunkin hoitoturvallisuuden takaamisessa.

Potilaan pitäisi mielellään itse kirjata muutoksia erikoissairaanhoidon ja perusterveydenhuollon lääkekortteihinsa, mutta kaikki eivät osaa tai uskalla kirjoitella omia lisäyksiä.

Kirjaaminen edellyttää myös potilaan osallistamista omaan hoitoonsa. Siirtymävaiheet kotoa päivystykseen, sairas-

osastolle ja taas kotiin sisältävät lääkitysmuutoksia, jotka jäävät kirjaamatta ja kertomatta potilaalle itselleen tai hänen hoidostaan huolehtiville.

- Olemme Hyvinkäällä pyrkineet edistämään lääkkeiden käyttämistä oikein. Lääkeinformaatio voi kuitenkin mennä ohi, kun potilas mieltii lähtötilanteessa aivan muita asioita kuten kotivaimen paikkaa. On myös aika yleistä, ettei lääkekuuria syödä loppuun, jätetään lääkkeet hakematta tai purkit löytyvät

Ajantasaisen lääkityskortin tarve vain kasvaa, kun lääkemääräyksen voimassaoloaikaa ollaan nostamassa yhdestä kahteen vuoteen.

kotoa apteekin pussista avaamattomina, sosiaali- ja terveysjohtaja Pirjo Laitinen-Parkkonen toteaa.

Paras apuväline voisi olla yhteinen lääkityskortti.

- Lääkityskortissa näkyisivät eri lääkkeiden käyttötarkoitukset potilaalla eli se, mihin tauteihin ja oireisiin kukin lääke on määrätty. Kortista näkyisi myös, milloin lääke on määrätty, kuinka usein, kuinka paljon ja kuinka kauan sitä tulisi ottaa, professori Marja Airaksinen ehdottaa.

Lääkityskorttia olisi helppo lukea ja tieto saavuttaisi niin potilaan, omaisen, kotihoitajan, terveyskeskuksen kuin ensiavun ja päivystyksen. Ajantasaisen lääkityskortin tarve vain kasvaa, kun lääkemääräyksen voimassaoloaikaa ollaan nostamassa yhdestä kahteen vuoteen.

Sosiaalifarmasian professori toivoo, että joka potilaalla olisi yksi vastuulääkäri, joka pysyisi kärryllä ikäihmisen vaiheista hoitojärjestelmässä. Hän vastaisi kokonaisuudesta. Jokaisen pitkäaikaispotilaan lääkitys pitäisi tarkistaa ainakin kerran vuodessa.

Neuvontaa ja arviointeja apteekista

Apteekkien tehtäviä terveydenhoidossa voitaisiin kasvattaa. Apteekit voisivat ottaa enemmän vastuuta lähipalveluista. Tämän tulisi näkyä terveydenhuollon resurssien jakamisessa.

- Apteekin seurantatehtävä lääkehoidossa voisi olla nykyistä suurempi ja selkeämmin määritelty. Apteekki tulostaisi kattavan lääkityskortin. Siellä voitaisiin hoitaa pieniä vaivoja ja tehdä lääkitysten arviointeja yhteistyössä lääkärin ja hoitohenkilökunnan kanssa, Marja Airaksinen ehdottaa.

E-reseptiä tulisi Airaksisen mielestä kehittää niin, että siitä pystyttäisiin apteekissa tarkistamaan lääkehoidon

kannalta oleellisia tietoja potilaan terveydentilasta. Apteekit voisivat myös kirjata sinne omia huomioita potilaan voinnista.

Apteekit voisivat auttaa ihmisiä pitkäaikaissairauksien omahoidossa nykyistä enemmän. Suomessa on koulutettu noin 200 proviisorina ja farmaseuttina lääkeshoidon arviointiin.

Hoivakodit kuntoon kaikkialla

Hoitolaitoksissa pitäisi puhua hoidon tavoitteista ja hoitokulttuurista. ”Levottomien” vanhusten lääkitseminen niin, että he pysyvät sängyssä, ei saisi olla sallittua.

- Ikääntyvien hoidossa käytetään Suomessa edelleen paljon psyyken lääkkeitä, jotka lamaavat ihmisen toimintaa. Toisenkinlainen hoito olisi mahdollista: television Hoivakodit kuntoon -sarja oli mainio esimerkki siitä, että samoilla resursseilla voidaan tehdä työ asiakaslähtöisemmin, Marja Airaksinen toteaa.

Kuka määrää, mikä on potilaalle oikea ja tarpeellinen lääkitys?

- Henkilökunnan asenteet vaikuttavat siinä voimakkaasti, sosiaali- ja terveysjohtaja Pirjo Laitinen-Parkkonen sanoo.

Hyvinkäällä on käynnissä väitöskirjatyö, jossa tutkitaan lääkkeiden käyttöä hoivakodeissa. Lääkkeiden epätarkoituksenmukaista käyttöä rauhoittavassa tarkoituksessa ja henkilökunnan käsityksiä kemiallisesta sitomisesta on tutkittu varsin vähän, vaikka asia koskettaa potilaita ja hoitohenkilökuntaa laajasti.

Valtakunnallisella tasolla tapahtuu ainakin ohjerintamalla. Terveyden ja hyvinvoinnin laitokselta THL:ltä on tulossa turvallisen lääkehoidon ohjeet ja Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus FIMEA ohjaa ikääntyvien lääkehoidon järjestämistä.

Niin lääkehoidossa kuin muussakin hoidossa tarvittaisiin valtakunnallista koordinaatiota.

- Suomi on pieni maa eikä esimerkiksi rahoitusta kannata pilkkoa moniin organisaatioihin. Tietojärjestelmä pitää saada toimimaan ja kannatan myös valtakunnallista rahoitussysteemiä, Marja Airaksinen arvioi.

Talvivaara-ilmio uhkaa terveydenhuoltoa

Professori Marja Airaksinen ei usko ulkoistamisen tuovan säästöjä terveydenhuoltoon. Byrokratia lisääntyy, kun ostetaan suuri määrä palveluita eri tahoilta ja laaditaan lukuisia sopimuksia, joita on myös valvottava.

Uhkana on Talvivaara-ilmio: kuka vastaa riskienhallinnasta? Kun työt pilkotaan, kukaan ei vastaa kokonaisuudesta.

Käy kuin työmaalla Espoon Matinkylässä, jossa ”vain” räjäytystyön hoitanut yrittäjä sai monen kerrostalon ikkunat helisemään.

Terveydenhuollon pitäisi toimia paljon paremmin kuin nykyisen alihankintaketjuihin perustuvan rakennusalan.

- Kunpa saataisiin mahdollisimman vahva perusterveydenhuolto, jota erikoissairaanhoidon palvelisi, Marja Airaksinen tiivistää.

Professori toivoo, että terveydenhuollon rahoituksessa säilyisi yhteisen pussin periaate.

- Se, kuinka paljon rahaa on tilillä, ei saa ratkaista, millaista hoitoa ihminen saa, hän sanoo.

Vakuutusperustainen terveydenhuolto on Airaksiselle tuttua USA:ssa asuvan tyttären kautta. Noin 100-200 dollaria kuussa maksava terveysvakuutus suo lapselle neljä ilmaista lääkärikäyntiä vuodessa. Sen jälkeen joka käynnistä on maksettava täysi hinta. Vakuutusperustainen terveydenhuolto ei pohjoismaisiin oloihin tottunutta houkuttele. ●

tieto

Monet pitkäaikaiset Polemiikin lukijat muistavat Hattulan Parolassa asuvan filosofin legendaarisista Eipäjoki-pakinoistaan.

Hiljaa hyvä tulee, on **Eero Ojasta** parhaita hyvän päätöksen teon ohjenuoria. Henki, siis esimerkiksi hyvässä hengessä, taas on hänen mukaansa päättäjän kovimpia työkaluja.

Hyviä päätöksiä ovat käsitelleet Ojaseen mukaan mm. **Epiktetos, Aristoteles, J.V. Snellman, Ludvig Wittgenstein** ja **G.H. von Wright**. Heistä lähimpänä Ojasta on Snellman ”kestävänä suomalaisena perusajattelijana”, mutta von Wright on ”hyvän analysoijana” tunnetuimpia.

Miten hyvä päätös syntyy?

– Hyvä päätös voi syntyä vaikka kuinka monella tavalla. Keskitie

lienee hyvä. Päätöstä tulee harkita tarkoin, mutta silläkin on rajansa. Sekä liiallinen kiirehtiminen että liika viivyttely voivat olla ongelmia.

Millaisia ominaisuuksia hyvällä päätöksellä on?

– Hyvä päätös on jossain kohtuullisessa määrin toimiva, tasapuolinen, hyvältä tuntuva ja moraalisesti kestävä. Näitä kaikkia on hyvä ajatella.

Entä millainen on hyvä päättäjät?

– Monipuolisesti ajatteleva henkilö. Semmoinen, joka ei korosta itseään, vaan hoitaa asiat.

Kirjoitat, että hyvä päätös on kompromissi. Eikö yksikin ihminen voi saada aikaan hyvää päätöstä esimerkiksi alaikäisensä tulevaisuudesta tai esimerkiksi Finlandia-palkinnon saajasta?

– Minusta juuri yhden ihmisen päätökset ovat usein kompromisseja. Vaikkapa lasta koskevassa päätöksenteossa on otettava huomioon monia, usein ristikkäisiä asioita ja sorvattava niistä jokin päätös. Se on kompromissi vaikkapa erilaisten toiveiden ja käytännön mahdollisuuksien välillä.

Kerrot, ettei hyväkään päätös ole täydellinen. Se ei silti laiminlyö oikeudenmukaisuutta, toimivuutta, moraalista hyvää.

Mitä yleisimmin puuttuu?

– Kaikki nuo asiat toteutuvat josain suhteellisessa määrin. Pelkkä yhteen asiaan tuijottaminen voi estää muiden toteutumista. Pelkkä tekninen toimivuus ei riitä takaamaan esimerkiksi moraalista oikeudenmukaisuutta. Luulen, että moraalista hyvää korostetaan pää-

Eero Ojanen - Polemian ahkeroija

- Yht.lis. ja tietokirjailija, filosofi Eero Ojanen on julkaissut Polemia-sarjassa aiemmin teoksen Eipäjoki: Fiktiivinen reportaasimatka mihin tahansa suomalaiseen kuntaan vuonna 1995 ja hyvinvointiyhteiskuntaa pohtineen *Yhteiskunnan itsepuolustus* -kirjan vuonna 1998.
- Lisäksi hän on kirjoittanut Eipäjoki-pakinoita tähän lehteen useiden vuosien ajan.
- Hyvyys on Ojaseen eniten käsittelemä asia. Erityisen paljon hän on käsitellyt myös uskonnollisuutta, uskoa ja uskontoja.
- Eero Ojaseen tuorein teos *Hyvä päätös?* ilmestyi maaliskuussa Polemia-sarjassa.

töksenteossa liian vähän.

Jos moraalinen hyvä, esimerkiksi tasa-arvo, on päätöksenteon vaikeimpia asioita, mikä sitten on helpointa?

– Pelkät taloudelliset laskelmat ovat suhteellisen helppoja, vaikka niihin kätkeytyy myös paljon tulkinanvaraista.

Onko julkinen päätöksenteko, vallankäyttö, filosofille antoisaa vai köyhää aluetta?

– Onhan se ulkopuoliselle kiintoisaa seurattavaa, siinä mielessä antoisaa.

Jos kunnilta vietäisiin sote-palveluiden myötä kaksi kol-

HYVÄ PÄÄTTÄJÄ AJATTELEE MONIPUOLISESTI

Filosofi Eero Ojanen on pohdiskellut Polemia-sarjan tuoreessa teoksessaan hyvää päätöstä.

masosaa niiden työstä, rahoista ja päätöksenteosta pois, mitä tästä päätöksestä seuraisi?

– En ole perehtynyt kunnolla siihen asiaan. Sitäpä olisikin kiintoisa analysoida noiden esittämiä periaatteiden kannalta. Seuraukset olisivat varmaankin hyvin erilaisia riippuen siitä miltä kannalta katsotaan. Kunta ihmisten paikallisena lähiyhteisönä voisi piristyäkin pakollisten tehtävien karsimisesta, mutta se, miten hyvin tärkeät sote-asiat sitten hoituisivat, on taas ihan eri asia.

Hyvyyden olemassaolo ei kai sulje pois pahuutta?

– Luulen, että silkkaa pahantahtoisuutta on päätöksentekijöissä vähän.

Yleisempi ongelma on se, että hyvää tarkastellaan ehkä liian kapeasti tai yksipuolisesti. Kosto on toki sellainen huono motiivi, jota politiikassakin esiintyy.

Ongelmakeskeisen tutkimuksen rinnalle olet huomannut nousseen myös onnea ja rakkautta käsittelevää tutkimusta. Mitä ne olisivat yhteisössä nimeltä kunta? Mitä on yhteiskunnallinen onni, hyvinvointiako?

– Kyllä yhteiskunnallinen onni voisi olla yhteisön hyvinvointia ja yhteisöllistä hyvinvointia. Ja tämä onkin äärettömän tärkeä asia, sillä onnellisuus tai hyvä elämä eivät ole vain puhtaasti henkilökohtaisia, vaan myös yhteisöön liittyviä asioita. Ihmisten hyvinvoinnin

on todettu lisääntyvän siellä, missä yhteisöllisyys on vahvaa ja monipuolista.

Toteat, että liika juhlavuus painaa hyvyyttä. Mikä auttaisi ajattelemaan siitä arkisemmin?

– Hyvä ei ole mitään ylimaallista ja melkein pätevä tavoittamatonta, eikä se ole täydellisyyttä. Hyvä on myös asioiden hyvien puolien näkemistä, hyväksymistä ja hyväksyvää asennetta. •

Lataa tästä:

Eero Ojanen: Hyvä päätös? Filosofisia näkökulmia päätöksentekoon. Kunnallisalan kehittämissäätiön Polemia-sarja 99, 2015.

#Helsinki: Pyöräliikenneilta Laiturissa tiistaina 12. toukokuuta klo 18-20. Täällä: <http://www.hel.fi/www/uutiset/fi/kaupunkisuunnitteluvirasto/pyoraillyilta-laiturilla#>. VUify-JDao.twitter ...

ISON KUNNAN ISO TWIITTAAJA

Helsingin rakennus- ja ympäristötoimen apulaiskaupunginjohtaja Pekka Sauri (vihr.) kirjoitti poleemisen puheenvuoron sosiaalisen median ja julkishallinnon suhteesta.

Pekka Sauri on sosiaalisen median, somen, edelläkävijä kaupunginjohtajien joukossa. Hän toivoo, että muutkin menisivät sinne.

Twiiitti on korkeintaan 140 merkin julkinen ulosanti, joita Saurilla on takanaan jo noin 13 500. Lyhyen ilmaisun mieheltä syntyi viime vuonna myös lähes 500-sivuinen romaani.

Mitä kuntajohtaja voi somessa luvata? Varsinkaan lakia, asetuksia jne. rikkomatta? Voiko sanoa, että kunnanhallituksen käsittelyyn on nyt tulossa todella jytyä tai luvata, että kuntalaisen kysymä asia otetaan esille, kaatunut pysäkki nostetaan tai kipeä mummo parannetaan?

– Kunnanjohtaja välittää tiedon asianomaiselle virastolle tai lupaa selvittää asian, jos on suora kysymys. Toki voi sanoa, että hallituksen käsittelyyn on tulossa tärkeää asiaa, jos siis on tulossa tärkeää asiaa. Kunnanjohtajalla ei ole some-palautetta varten mitään lisäbudjettia, eikä voikaan olla. Mutta sosiaalisen median kautta voi saada tärkeää tietoa kentältä ja raportteja ongelmatilanteista.

Miten niin some-villitys ei mene ohi, jos Facebookinkin suosio on jo kääntynyt laskuun?

– Kaksisuuntainen, monenkeskinen viestintä ei mene ohi. Eri kanavien suosio varmaan vaihtelee, ja uusia tulee. Mutta kaksisuuntainen ja monenkeskinen viestintä on tullut jäädäkseen.

Hieno ajatukseksi siitä, että osaminen koituisi yhteiseksi hyväksi, kun ideat, kehittäjät, investoijat ja kansalaiset saatetaan yhteen, toimii varmaankin juuri niin kauan kun ensimmäinen huomaa, että tällä voi rahastaa omaan pussiin - vai?

– Varmasti myös yritykset alkavat käyttää samaa periaatetta – vuorovaikutuksessa asiakkaiden kanssa kehitetään tuotteita ja palveluita. Eihän siinä mitään ongelmaa ole sinänsä. Eikä kukaan sano, että kaikki-

en pitää tehdä kehittämistyötä ilmaiseksi. Olennaista on, että osaavat ihmiset saatetaan yhteen vuorovaikutuksen avulla.

Entäs kun kunta ei enää olekaan kuin opetusta, urheilua ja kulttuuria sote-palveluiden siirryttyä ulottu-mattomiin? Itsekin kirjoitat, että paikallisesta päätöksenteosta tulee merkittävämpää kuin valtiollisesta, mutta entä jos kunta painiikin rahallisesti vain pilipalisarjassa?

– Semanttinen kysymys. Jos sote siirtyy johonkin toiseen organisaatioon, sen toisen organisaation pitää myös olla vuorovaikutuksessa toimintansa piirissä olevien ihmisten kanssa – oli sen nimi sitten kunta, maakunta tai kreivikunta.

Sitra on todennut, että digitalisaatio mahdollistaa yhä laajempia verkostoja ja vertaisverkostoista tulee yhteiskuntien perusrakenne. Mitä se on Suomessa ja suomeksi?

– Avoin keskustelu vähentää hierarkioiden merkitystä. Paras argumentti ylittää valtarakenteet. Säädöksiä ja käytäntöjä voidaan arvioida koko ajan uudestaan ja uusia ideoita ottaa palveluorganisaation käyttöön. Tämä niin Suomessa kuin muuallakin.

Jos salassa ovat enää yksityisyyden suojan asiat ja liikesalaisuudet, onko jälkimmäisiä laajennettu rakenteellisesti ja demokratiaa kaivantaen, kun kunnilla on yhtiöitä tältä varalta vai kysynnö vainoharhaisesti?

– Kunnan pitää järjestää tiedonsaanti sisällään. Konserniohjauksella tulee olla tiedonsaantioikeus.

Mitä muuta kunnanvaltuutetun kannattaisi lukea oman teoksesi lisäksi kuin Harto Pöngän Somen käsikirja viime vuodelta?

– Benjamin Barberin *If Mayors Ruled the World* ja Matti Pohjolan Teknologiateollisuudelle viime syksynä tekemä selvitys *Suomi uuteen nousuun*. Suomen sodanjälkeiseen historiaan ja globalisa-

tioprosessiin saa jonkinlaisen johdatuksen romaanistani *Parempaa kuin seksi*.

Jos kerran parasta on olla keskustelussa mukana jo ennen kuin väärää tietoa levitetään, miten henkilöstö siihen riittää?

– Ei tarvita lisää henkilökuntaa. Johtaminen on viestintää. On asenteesta ja halusta kiinni. Jos johtaja on mukana Twitterissä, aina joku nykäisee, kun kunnan asioita käsitellään jossain keskustelussa.

Miten linkittäminen ”demokratian ylähuoneesta” Twitteristä Facebookin ”kansanradioon” onnistui, helpostiko?

– Teknisesti kyllä onnistuu helposti, mutta Twitter-viestit eivät herätä Facebookin puolella yhtä vilkasta keskustelua. Ehkä ne lyhytensä vuoksi näyttävät töksäytyksiltä Facebook-ympäristössä. Mutta kun linkityksestä ei ole erityistä vaivaa, tuskin siinä mitään menetetäänkään.

Kerrot, että olisi johdonmukaista vaatia kansanäänestyksiä. Mitkä seikat ovat niitä jarruttaneet, hinta vai asenteet?

– Ehkä vielä ei ole nähty niiden tarpeellisuutta. Otaksun, että niitä aletaan vaatia tulevaisuudessa yhä enemmän, kun kansalaiset voivat olla suoraan yhteydessä hallintoon ja kun kansalaisaloitteita on alkanut tulla eduskunnan käsittelyyn.

Onko Obama maailmanmestari 53,1 miljoonalla seuraajallaan? Entä Intia, Kiina?

– Intian pääministeri **Narendra Modilla** taitaa olla 13 miljoonaa seuraajaa, mikä ei tietysti ole väkilukuun nähden iso määrä. Seuraajien määrä on muutenkin riittämätön tunnusluku, valaisevampaa on katsoa sekä seuraajamäärää että twiitien ja nimenomaan repliikkien tai vastausten määrää. Ne vasta tekevät sosiaalisesta mediasta vuorovaikutteista.

Onko omaa somen käyttöäsi jo tutkitu, ketkä kenties jo ehtineet asialle?

– Ei minun tietääkseni. Tervetuloa kaikin mokomin. •

Pekka Sauri

– yhteiskunnallinen moniottelija

- Toukokuun lopussa 61 vuotta täyttänyt apulaiskaupunginjohtaja, psykologi, fil.tri ja vihreiden entinen puheenjohtaja ja puoluesihteerinä Pekka Sauri on nettiluupin alla.
- Hänellä on yli 28 000 seuraajaa Twitterissä – ja Facebookissakin niin paljon, ettei kavereita enää kerätä, vaan seuraajia.
- Parhaina päivinä twiittauksia julki kymmenkunta kappaletta.
- Kerran Sauri on saanut kysymyksen, miten ehtii tehdä töitä, jos koko ajan roikkuu somessa. Roikkumista hän ei myönnä harrastavansa, vaan johtamista, joka on viestintää.
- Hän on työskennellyt ainakin kolmen lehden pilapiirtäjänä.
- Sauri on tunnettu useista psykologia-teoksistaan ja Yölinjalla-nimisestä radio-ohjelmastaan, jota jaksoi vetää 16 vuotta Radio Cityssä ja Ylellä.
- Viime vuonna Sauri valittiin vuoden johtajaksi viestintätaitojensa ansiosta.
- Esikoisromaanin *Parempaa kuin seksi* sivusi mm. *Suomi*-lehden ja vihreän puolueen syntyajoja.
- Edellinen Pekka Saurin *Polemia*-sarjan teos on Suomen demokratisoituminen vuodelta 2003.
- Samana vuonna hän aloitti apulaiskaupunginjohtajana kunnallispoliittisen uransa jälkeen.

Lataa tästä:

Pekka Sauri: *Julkishallinto ja sosiaalinen media. Kunnallisalan kehittämissäätiön *Polemia*-sarja 98, 2015.*

” Tarvitaan perusteelliset vaikutus-
arvioinnit eri rahoitusmalleista suhteessa
julkisen talouden kestävyysvajeeseen
sekä tuottavuuden kehitykseen.

teksti | Eeva-Liisa Hynynen kuvat | Markku Ojala

Koulupudokas Suomi korjaa rakenteitaan:

SOTE-UUDISTUSTA SEURAA SOTU-UUDISTUS

Sote-uudistuksen pitäisi tuoda tehoa kansantalouteen. Avainasemassa on rahoitusratkaisu, sanoo valtiontalouden tarkastusviraston VTV:n pääjohtaja Tuomas Pöysti.

Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaista ehdittiin kinata kokonainen vaalikausi, eikä valmista tullut. Viimemainittuun eduskunnan perustuslakivaliokunta ehti linjata perustuslain määrittämiä reunaehtojasote-ratkaisulle.

Nyt tiedämme, että sote-alueet voidaan muodostaa kuntayhtymämallin pohjalta Kainuun maakuntakokeilun tapaan – tai tukeutuen Ruotsin mallin tyyppiin alueellisen itsehallintoon.

Vaihtoehtoista kolmas olisi sote-palvelukokonaisuuden siirtäminen valtion järjestämisvastuulle. Tästä ei ole kuitenkaan laajemmin keskusteltu.

Vaikka sote-ratkaisujen rahoitusmalleja on puntaroitu sosiaali- ja terveysministeriön ja valtiovarainministeriön toimesta, niiden painoarvo ei ole korostunut yleisessä keskustelussa.

Kansantalouden rahakirstun vartijat tiedostavat kuitenkin, että sote-rahoitusratkaisu on yksi keskeisimpiä, jos aiomme selättää julkisen talouden kestävyysvajeen.

- Tarvitaan perusteelliset vaikutusarvioinnit eri rahoitusmalleista suhteessa julkisen talouden kestävyysvajeeseen sekä tuottavuuden kehitykseen. On myös arvioitava, miten sote-rahoitus on järkevintä kerätä, VTV:n pääjohtaja Tuomas Pöysti sanoo.

jatkuu >

jatkuu >

- On arvioitava verotusta, vaikutuksia sosiaaliturvarahastoihin kerättäviin maksuihin – ja myös sitä, miten tämä kaikki vaikuttaa työn verotukseen, Pöysti linjaa.

Pääjohtaja korostaa, että sote-organisaatoratkaisua valittaessa pitäisi pohtia tarkasti, mihin valitulla ratkaisulla oikeasti pyritään.

- Pyritäänkö ensisijaisesti tasalautuisiin sote-palveluihin eri puolilla maata, vai onko tämän tavoitteen rinnalla yhtä tärkeitä taloudelliset tavoitteet – vai ovatko taloudelliset tavoitteet jopa kärjessä? Toimenpiteet pitää arvioida tavoitteista käsin, Pöysti toteaa.

Kevättalvella kuntakohtaisten sotelaskelmien tultua julki – kun vielä lähdettiin siitä, että rahoitus on kuntien käsissä – keskusteluun nousivat kuntien väliset suuret kustannuserot. Kustannustehokkaimmin toimineet olivat joutumassa maksumiehiksi sote-alueilla.

- Tiedämme nyt, että osalla kunnista hyvät tehokkuusluvut selittyvät sillä, että kunnat ovat aliresursoineet toimintansa. Jos palvelut siirretään alueelliseen organisaatioon, jossa johdon lähtökohtana on normien tarkka noudattaminen, niin kustannukset tietenkin nousevat tällaisilla kunnilla.

Osalla kunnista laskelmien kustannusnousu selittyi tätä kautta. Osa kunnista on Pöystin mukaan aidosti hoitanut palvelunsa kustannustehokkaasti tinkimättä laadusta.

Kuntien välinen sote-laskuharjoitus ehti kevään aikana lopullisesti vakuuttaa pääjohtaja Pöystin siitä, että jos sote-järjestämiskäytäntö on alueellinen, ei rahoitukseen voi jäädä peruskuntien käsiin.

- Jo valtiosääntöoikeudelliset ongelmat tulevat vastaan siinä, että rahoitus voisi jäädä kuntien käsiin.

Tuomas Pöysti arvioi, että sote-rahoitusratkaisu on kansantalouden kannalta merkittävämpi kuin ratkaisu tuottavien kuntayhtymien tai toimivien sairaaloiden määrästä.

VTV:n arvioiden mukaan sote-menoista – nykytasolla – pitäisi saada lähes kahden miljardin euron kustannustasosäästö vuoteen 2025 mennessä.

- Alkavalla hallituskaudella sote-uudistuksessa pitäisi edetä merkittävästi. Marras-joulukuussa 2015 tai välittömästi alkuvuodesta 2016 pitäisi saada voimaan lainsäädäntö, jolla ankuroidaan järjestämis- ja rahoitusratkaisut.

Uudistetut organisaatiot olisi saatava toimintaan vuonna 2018, jotta tehostamistoimet ehtisivät purra toivotulla tavalla, Pöysti tähdentää.

Mitä vaihtoehtoja sote-rahoituksen suhteen sitten on?

Tuomas Pöysti sanoo, että päällin- jaus ilman hienosäätöjä on tehtävä sen välillä, annetaanko alueille verotusoikeus – jolle on vihreää valoa näytännyt viimeksi Elinkeinoelämän valtuuskunta EVA - vai perustetaanko rahoitus jonkinlaisen valtiollisen sotemaksun varaan.

- Aluetason verotus on erittäin iso kysymys. Alueellinen itsehallinto Ruotsin mallin tapaan suorilla kansanvaaleilla ja verotusoikeudella voisi toimia pohjana muillekin palveluille kuin vain sote-palveluille.

Pöystin mukaan aluetasoiseen itsehallintoon olisi mahdollista yhdistää valtion aluehallinto, joka on viimeaikaisen uudistusten jälkeen sekavassa tilassa.

- Alueita, tai maakuntia, miksi niitä nyt kutsuttaisiinkin, voisi olla jonkin verran vähemmän kuin nykyisiä maakuntia. Alueellinen itsehallinto voisi olla järkevää koko aluehallinnon uudistamisen kannalta. Tässä mallissa

jatkettu >

SOSTE TALK! 2015

Ennakkohinta
7.6. saakka

285 €

Katso netistä
alennukset
ryhmille ja
SOSTEn
jäsentahoille!

7.–8.10.2015 FINLANDIA-TALO

UUTTA YHTEISKUNTAÄ ETSIMÄSSÄ

Syntykö sinun työsi tuloksena hyvinvointia Suomeen? SOSTETALK on uusi, yllättävä ja inspiroiva kohtaamispaikka juuri sinulle!

VIISI KIEHTOVAA TEEMAA

HYVINVOINNIN EVOLUUTIO

Kehittykö kehitys todella? Onko innovointi ilmaista? Idea on häiriö rutiineihin – anteeksi saanko häiritä? Astu mukaamme boksin ulkopuolelle hyvinvointi-innovaatioiden maailmaan.

MISTÄ ON TULEVAISUUDEN PALVELUT TEHTY?

Sote-myllerryksellä pyritään parempiin palveluihin. Pystytäänkö julkiset palvelut vielä pelastamaan? Miten palvelut jatkossa rahoitetaan? Onko valinnanvapaus laadun tae, kaikkien oikeus vai harvojen herkku?

TAIVAS VAI HELVETTI? TYÖ NYT JA KOHTA

Työ voi olla elinehto, inhokki tai elämän tarkoitus. Työ on yhteiskunnan organisoinnin ajassa muuttuva muoto. Mitä löydämme, kun mietimme työtä kulttuurillisena, taloudellisena ja yhteiskunnallisena ilmiönä?

TALOUS, TALOUS, TALOUS!

Onko talous tulevaisuuden rakentajan pakkopaita? Siihenkö typistyvät yhteiskunnan uudistamisyritykset? Vai alkaako luovuus kukkia, kun raha vähenee? Pureudutaan tulevaisuuden talousmalleihin ja etsitään vaihtoehtoja tutulle talouspuheelle.

TERVEYDEN UUDET ULOTTUVUUDET

Kuinka torjumme yksinäisyyttä ja edistämme hyvinvointia? Keitä tarvitaan tuottamaan terveyttä? Mikä merkitys on teknologialla? Myös rakenteilla voi tukea terveyttä ja hyvinvointia – mutta miten niitä tulee johtaa?

ILMOITTAUDU: www.sostetalk.fi

KYSY LISÄÄ:
sostetalk@soste.fi
SOSTETalk!-puhelin 050 463 8166
#sostetalk2015

”Unohdimme katsoa,
mitä muualla tehdään.
Erityisesti unohdimme
pohjoismaisen yhteistyön ja
utelaisuuden siihen suuntaan.

jatkuu > olisi vahvuutena suora demokratia.

Toinen hyvä vaihtoehto on pääjohtajan mielestä valtion suora rahoitus sote-tuotantoalueille.

- Tämäkin olisi perustuslain mukainen ratkaisu. Raha ei kiertäisi kuntien kautta. Tässä mallissa säästyttäisiin vaikeilta ja massiivisilta verotukseen liittyviltä uudistuksilta, jotka olisivat edessä, jos luodaan aluetasoinen verotus.

Päätyneellä hallituskaudella sote-keskustelu jumittui hallintolaatikoihin: sote-alueiden määrään – ja siihen, kuka alueilla käyttää valtaa.

Kun tämä ratkaisu saadaan alkavalla hallituskaudella aikaan, sote-alan henkilöstö ei voi huokaista vielä silloinkaan.

Nimittäin. Tuomas Pöysti ennakoi, että sote-järjestämiskäytännöiden jälkeen alkaa todellinen sote-uudistus. Se, joka tehdään organisaatioiden sisällä.

- Edessä on toimintatapojen ja infrastruktuurin uudistaminen. On luotava johtamisrakenne, ja kannustimet siihen, että sote-sektori oikeasti uudistuu ja että taloudelliset tavoitteet saavutetaan.

Pöysti toteaa, että nykyinen sote-malli ei ole tehokas.

- Mutta tehokasta ei ole myöskään äärimmäinen keskittäminen, eikä äärimmäinen hajauttaminen.

Asiat eivät ole aina joko tai.

Tuomas Pöysti katsoo, että uudet sote-alueet ja aluehallinto voitaisiin kytkeä yhteen ilman aluetasoisia verotusoikeuttakin.

- Aluehallintoon ei välttämättä tar-

vitse antaa itsenäistä verotusoikeutta. Ratkaisu voisi olla myös alueellinen julkinen rahasto, jonne raha kerättäisiin valtakunnallisella maksulla.

Yksi on jo kuitenkin varmaa: kaikkiset ratkaisumalleista tarvitaan kunnolliset vaikutusarvioinnit. Aikaa on palanut kohtuuttomasti ”huteihin”. Kansantalous ei kestä sitä, että tälläkin hallituskaudella sote-uudistus jäisi tekemättä.

Nyt päästään Tuomas Pöystin ”koti-tontille”. Pääjohtaja sanoo, että Suomi kyntää syvällä taloutensa kanssa.

- Olemme rikkoneet jo EU:n viitearvot, jotka on määritelty jäsenvaltioille. Olemme rikkoneet kolmen prosentin alijäämärajan, samoin 60 prosentin velkaranjan suhteessa bruttokansantuotteeseen.

Pöysti muistuttaa, että näistä viitearvoista Suomi on itse pitänyt kiinni vuosien ajan – ja käynyt aiemmin nokittelemassa niiden rikkomisesta muita jäsenvaltioita.

- Nyt olemme itse samassa tilanteessa. Hankalaa on, että pikaista nousua ei ole näköpiirissä.

Talusasiantuntijat ennustavat, että seuraavan kymmenen vuoden aikana Suomen talouden kasvu on heikkoa – arviolta noin prosentin luokkaa.

- Se on paljon vähemmän kuin meihin meillä on totuttu. Ehdimme tottua 3-5 prosentin talouskasvuun ja sen mukaan nykyinen yhteiskuntamme julkisine palveluineen on mitoitettu. Jos ihan rehellisesti sanotaan, niin olemme syvällä suossa.

Ja jotta suosta päästäisiin, on paikallaan palata jälleen sote-uudistukseen. Sen varaan on laskettu kovin paljon.

Tuomas Pöysti ennakoi, että sote-uudistuksen ”takana” odottaa vielä toinen suuri uudistus, sosiaaliturvan uudistus eli sotu-uudistus.

- Tähän kysymykseen on uskallettava paneutua. En puhu nyt sosiaali-

turvan ajamisesta alas. Kysymys ei ole siitä. Mutta nousevat sote-kustannukset on saatava hallintaan. Siksi erilaisien etuuksien kohdentumista, tasoa ja kestoa on arvioitava uudelleen, pääjohtaja tiivistää.

Pöysti painottaa, että tämä pitäisi pystyä tekemään siten, että pidämme kiinni perusoikeuksien kantavista periaatteista ja varsinkin heikommassa asemassa olevista.

- Juuri tähän tarvitaan paremman tuottavuuden ja ajantasaisesti rahoitusjärjestelmän tuomaa liikkumavaraa.

VTV:n näkemyksen mukaan julkisen talouden siirtomenot, kuten muun muassa kuntien valtionosuudet, valtion yritystuet ja sosiaalietuudet, on päivitettävä 2020-lukua silmällä pitäen.

On arvioitu, että nykyinen sote-ratkaisu rahoitusmalleineen tuottaa vuositasolla liki miljardin euron tehokkuustappion.

- Lähinnä meillä on tarkasteltu sote-tuotantoa ja tuotannon rahoitusta, mutta kuntoutusta ja sen aikaisia sairaspäivärahojen korvaamista ei ole tarkasteltu juuri lainkaan.

Kun sairaalassa potilaalle tehdään jokin toimenpide, sairaalabyrokratian lähtökohdista käsin potilaalle määritellään myös kontrollipäivä. Kela maksaa kontrollia odoteltaessa sairaspäivärahaa – ja samalla kansantalouteen kirjautuu tuotannon menetys.

- Sote-uudistuksen yhteydessä ei ole arvioitu lainkaan sairauspäivärahojen tai kuntoutumisen kustannuksia, ei potentiaalista tuotannon menetystäkään, Pöysti toteaa.

Suomessa sairaspäivärahojen kustannukset ovat kärkitasoa verrattuna moniin Euroopan maihin. Viimeaikaiset tutkimukset kertovat, että kuntoutus on

”Suomalainen terveydenhuolto on ”makuuttanut” kansalaisiaan. Ja makuuttaminen maksaa.

jäänyt taka-alalle. Suomalainen terveydenhuolto on ”makuuttanut” kansalaisiaan. Ja makuuttaminen maksaa.

Miten näin pääsi käymään?

Vastaus löytyy osaoptimoinnista. Tuomas Pöystin mukaan jokainen osapuoli on katsonut tilannetta lähinnä vain omasta näkökulmastaan.

- Nykyinen sote-palvelujärjestelmämme on syntynyt. Sitä ei ole luotu. Ja siksi se on niin pirstaloitunut.

Mutta sama pirstaleisuus koskee Pöystin mukaan koko julkista hallintoamme ja palveluorganisaatioitamme. Jokainen taho on pitänyt kiinni omasta asemastaan.

- On puuttunut kokonaistarkastelu ja ohjaus.

Uudella hallituksella on käsissään massiivinen tehtävä. Sen tulisi ottaa jul-

kinen talous, hallinto ja palvelujärjestelmät ohjaukseensa.

Mistä pitäisi aloittaa?

- Varsin mainio paperi tilannekuvan saamiseksi on *Talouspolitiikan lähtökohdat 2015-2019*. Kyseessä on valtiovarainministeriön virkamiesten arvio siitä, mitä kaikkea julkisen talouden kestävyysvajeen taittamiseksi tulisi prosessiin sisällyttää. Yksi keskeisistä asioista on toimiva sote-uudistus rahoitusratkaisuihin. Suositan sen lukemista kaikille kuntavaikuttajille.

Pääjohtaja Pöysti sanoo uskovansa, että valtakunnan päättäjillä on ymmärrys siitä, missä maa parhaillaan makaa.

Kuinka Suomesta sitten tuli ”koulupudokas”?

- Suomella meni hyvin 2000-luvun alussa. Kävimme sormi pystyssä ja rinta rottingilla opettamassa EU:n heikommille jäsenvaltioille, miten taloutta tulee hoitaa. Tuudittauduimme siihen, että Suomi on pärjääjien joukossa. Unohdimme katsoa, mitä muualla tehdään. Erityisesti unohdimme pohjoismaisen yhteistyön ja uteliaisuuden siihen suuntaan, Pöysti summaa.

Hän kysyy nyt, moniko julkisen sektorin johtajista on perillä siitä, mitä Ruotsi on tehnyt esimerkiksi digitalisaation puolella, tai millaista veropoliittikkaa Norja on harjoittanut.

- Se digitaalinen maailma, jossa olimme ennen hyviä, se meni jo. Olemme menettäneet paljon muutakin viime vuosina. Nyt olemme tilanteessa, jossa on pakko tehdä vaikeita ratkaisuja, pääjohtaja sanoo. •

Päiväkodin tarve?

Toimivaksi suunniteltu. Pitkäikäiseksi rakennettu.
Aina vahva laatulupaus sekä kilpailukykyinen hinta.
Siksi Lapti rakentaa tänäkin vuonna
2000 päiväkotipaikkaa.

LAPTI
100%
VASTUU-
RAKENTAMINEN

Kysy lisää!

Kerromme miten voit saada esimerkiksi 4-ryhmäisen 72 lapsen päiväkodin vain miljoonalla eurolla!

Ota yhteyttä:
myyntipäällikkö
Jorma Koskelo,
puh. 040 531 3833 tai
jorma.koskelo@lapti.fi

LAPTI
RAKENNAMME HUOLELLA

tutustu tarkemmin lapti.fi

teksti | Pirjo Silveri kuvat | Merja Ojala

Tutkimus kuntien suhtautumisesta julkisuuslakiin: **Tietopyynnön karikkoja paikannetaan**

Kunnilla on velvollisuus kertoa avoimesti asioistaan. Kuntalaisilla on oikeus saada tietoja. Miten tietopyytäjät ja viranomaiset kohtaavat? Kuinka juohevasti kaksisuuntainen liikenne sujuu - missä piilevät pahimmat karikot?

Näihin kysymyksiin Jyväskylän yliopistossa etsitään tänä vuonna vastauksia. Yhteistyössä kuntien kanssa tutkijat **Heikki Kuutti** ja **Alexi Koski** paneutuvat joihinkin esimerkkitapauksiin ja tutkailevat kompastuskiviä.

Journalistiikan tutkijatohtori Heikki Kuutti uskoo, että kun ongelmat saadaan selville, ratkaisujen avaimet ovat

jo käsissä. Tuloksista hyötyy koko kuntasektori.

- Aiemmin kunnista on kyselty, miten julkisuuslaki heillä toimii. Nyt käymme läpi prosesseja. Lähdemme eteenpäin siitä, kun kunta on saanut virallisen tietopyynnön. Miten se on edennyt, kenelle? Mitä on vastattu, mitä aineistoja luovutettu? Onko jokin asia työllistänyt viran-

Jos lähipalveluita supistetaan, monen elämä muuttuu aivan toisenlaiseksi. Tämäntyyppisistä asioista pitää voida avoimesti keskustella.

nä on monisäikeinen vyyhti. Tilannetta voivat osaltaan monimutkaistaa eri tekijät: tiedonhankkija, asiaa käsittelevät kunnan virkamiehet, organisaation käytännöt, lainsäädäntö, tietopyyntöä koskevan aineiston laatu, tiedonhankkijan ja viranomaisen välinen viestintä.

Enemmän tietämystä, vähemmän tyhjäkäyntiä

Kunnallisalan kehittämissäätiön KAKSin rahoittama hanke pyrki lisäämään tietämystä, hälventämään viranomaisten epävarmuutta ja vähentämään turhaa työtä.

- Laissa ilmaistaan aika hyvin tiedon julkisuuden ja salassa pidettävän aineiston rajat, mutta luovutuskäytäntöjä ei yhtä tarkkaan määritellä. Siksi ne ovat jääneet vähän harmaaksi alueeksi, Heikki Kuutti sanoo.

Hän epäilee, että prosesseissa on tyhjäkäyntiä, joka vie aikaa ja voimia.

- Viranomaiset vetoavat usein resurssien puutteeseen, mutta ei se voi olla tietopyyntöön reagoimattomuuden syy. Se olisi kesto selitys, jonka perusteella ei koskaan tarvitsisi vastata mihinkään.

Lähtökohtaisesti pyytäjälle pitää luovuttaa aineisto, jos se on julkista ja jos se on viranomaisen hallussa.

Joskus pyynnön kohteena olevaa tietoa on mahdoton oikopäätä antaa, koska mitään aineistoa ei ole vielä olemassa. Jos sitä pitäisi ruveta erikseen kysyjälle laatimaan, viranomainen tarjoaa mielellään ”eiota”.

Lähes joka tietopyynnössä toistuu salassapitoon liittyvä ongelma.

- Samassa asiakirjassa voi olla sekaisin julkista ja salassa pidettävää tie-

toa. Silloin sanotaan, ettei aineistoa voi antaa, koska se sisältää salaista tietoa. Mutta eihän se ole selitys! Laki edellyttää, että salassa pidettävä osa poistetaan ja julkinen on luovutettava. Viranomaisen pitää itse tehdä karsinta. Lisäksi pyytäjälle on kerrottava, millaista poistettu tieto on luonteeltaan ja miksei sitä voi antaa, Heikki Kuutti selvittää.

Tietopyyntökin voi olla epämääräinen, joskus kapea-alainen, joskus liian väljä. Joku kaipaa paljon tietoa, jota pitää kaivaa useista eri aineistoista.

- Jos pyytjä haluaa laajat aineistot haltuunsa, on mietittävä, kuinka alue rajataan niin, että ratkaisu tyydyttää kysyjää ja että kaikki aineisto on sellaista, joka on mahdollista luovuttaa.

Julkisuuslaki on kirjoitettu niin, että aineisto voi olla missä muodossa tahansa; tekstiä, kuvaa, ääntä, bittejä. Sen perusteella tiedonhankkijan pitää kuitenkin saada jonkinlainen selvyys etsimästään asiasta.

- Julkisuuslaki on periaatteeltaan hyvin liberaali, mutta käytännössä ongelmia aiheutuu monesta syystä. Aineiston laajuus on yksi yleisistä, Heikki Kuutti tietää.

Isot, pienet ja niiden erot

Filosofian tohtori Heikki Kuutti on perehtynyt tietopyyntöihin jo aiemmissa tutkimuksissaan. Niiden tulokset ja oma toimittajatausta ovat luoneet mielenkiintoa, ettei kuntatasolla aina ole tarpeeksi osaamista vastaamiseen.

- Kunnat ovat pienempiä yksiköitä kuin valtionhallinnon isot toimijat. Aineistot kiinnostavat suppeampaa joukkoa. Kunta on kuitenkin lähellä kansa-

jatkun >

omaisia kohtuuttomasti? Mitä pyynnöt ovat koskeneet, kuka niitä on tehnyt? Tapahtumille löytyy varmaan yhteisiä nimittäjiä, Kuutti arvioi.

Tutkijat hahmottelevat myös kokonaiskuvaa. Paljonko virallisia tietopyyntöjä on kaikkiaan tehty, ja paljonko on kuntia, joissa ei ole kokemusta yhdestäkään?

Jyväskylän yliopistossa työstettävä-

Heikki Kuutti ja Alekski Koski

jatkuu >

laista, sen toiminta koskettaa ihmisten arkea. Siksi tarvitaan hyvää vuorovaikutusta, ja valmiutta ja herkkyyttä vastata myös tietopyyntöihin.

Esimerkiksi kaavoitus ja maanrakennus muuttavat ympäristöä hurjasti.

- Jos lähipalveluita supistetaan, monen elämä muuttuu aivan toisenlaiseksi. Tämänäyttävyyksistä asioista pitää voida avoimesti keskustella.

Valtionhallinnossa on myös enemmän lakimiehiä vastaamassa tietopyyntöihin.

- Halusimme nyt tutkia kunnallishallintoa, koska meillä on näppituntuma, että siellä julkisuusperiaate ja sen merkitys ovat vieraampia. Saatetaan kuvitella, että kunnan asiat ovat kunnan asioita. Kun virkamies hoitaa tehtävänsä moitteettomasti, se riittää. Tietopyyntöihin vastaaminen tuo ylimääräistä työtä, jota ei välttämättä osaa ennakoida etukäteen, ja voi olla, että pyyntö sitten käynnistää isonkin revohkan.

Millaisia ”revohkat” kuntien sisällä ovat – juuri niitä Heikki Kuutti ja projektitutkija Alekski Koski perkaavat.

Hankkeen alkumetreilla he lähestyivät kuntien hallintojohtajia ja kyselivät kokemuksia mahdollisesti ilmenneistä ongelmista. Sitä kautta etsittiin tapauksia tarkempaa analysointia varten.

- Joistakin kunnista saimme vastauksia, ettei heille ole tehty yhtään tietopyyntöä! Pienellä paikkakunnalla asukkaat saattavat pelätä kysymistä, he eivät kehtaa tai edes tiedosta, että voisivat tietoa pyytää. He kuvittelevat virkamiesten ihmettelevän, miksi tällaisia kyselet, ja mitä tämä sinulle kuuluu, Heikki Kuutti sanoo.

Itseä henkilökohtaisesti koskevat asiat, kuten omien etuuskien selvittäminen, koetaan luontevaksi, mutta yleisempiä – esimerkiksi rakentamiseen, kaavoitukseen tai palveluihin liittyviä – arastellaan.

Aiemmat Jyväskylän yliopiston tut-

kimukset ovat paljastaneet, että myös journalistit tekevät perin harvakseltaan tietopyyntöjä.

- Heidän työnsä on usein kiireistä ja vähän huolimatonta. Toimittaja soittaa kunnansihteerille tai muulle virkamiehelle, ja totuus on sitten siinä, mitä tämä muistaa puhelimesta kertoa. Sanomisista saattaa puuttua jotakin hyvin tärkeää, tietoa saattaisi olla paljon enemmän jossakin kirjallisessa aineistossa.

Kaksi viikkoa aikaa

Tämän tästä pinnalle pulpahtaa kysymys, paljonko keskeneräisistä asioista voi puhua. Kuntalaisen näkökulmasta jo valmisteluvaihe on tärkeä.

- Esimerkiksi lautakunnan päätös on julkinen, Heikki Kuutti muistuttaa periaatteesta.

Entä jos mitään päätöksiä ei vielä ole?

- Silloin tiedottaminen jää pitkälle yksittäisten viranhaltijoiden ratkaisun

Kuntalaisella on oikeus tietää esimerkiksi erilaisten vaihtoehtojen selkeät erot, ja saada niistä tietoa.

Tuloksia pitkin matkaa

Millaista kättä pidempää *Tietopyyntöongelmat kunnallishallinnossa* -tutkimusraportti aikanaan tarjoaa kunnille, kuntalaisille ja luottamushenkilöille?

- Keskitymme ongelmien esiintuomiseen eli millaisia vaikeuksia on ollut ja mistä ne ovat johtuneet. Emme aio esittää mitään ratkaisuja tai suosituksia. Sen sijaan toivomme, että tulosten perusteella jokainen voi miettiä, mitä asialle on tehtävissä.

- Toivomme, että keskustelu herää niin kunnissa kuin julkisessa keskustelussa. Ratkaisut ongelmiin löytyvät parhaiten, kun toimijat itse aktiivisesti miettivät niitä ja kehittävät omia toimintatapojaan.

Hankkeen verkkosivustolle www.tietopyyntoongelmat.net lisätään tietoa pitkin matkaa.

- Tuloksia julkaistaan netissä sitä mukaa, kun niitä valmistuu, Kuutti lupaa.

ja aktiivisuuden varaan. Eli noudattavatko he lain ehdotonta kirjainta ja antavat aineiston vain, jos joku sitä pyytää, mutta muuta ei kerrota. Entä onko kaikki olennainen tieto siinä paperissa? Muistiot ja luonnokset eivät ole julkisia, eikä niitä tarvitse luovuttaa, mutta kyllä suunnitelmista silti voi kertoa.

Heikki Kuutti kannustaa kuntia selkäläiseen valmisteluun, jossa kuntalaisella on aito mahdollisuus vaikuttaa tulevaan päätökseen.

- Hänellä on oikeus tietää esimerkiksi erilaisten vaihtoehtojen selkeät erot, ja saada niistä tietoa.

Viranomaisen on vastattava tietopyyntöön kahden viikon sisällä. Jos aineistoa on paljon, silloin aikaa on kuu-kausi.

- Luovuttamisen määräaika tulki-taan usein myös vastaamisen määrä-ajaksi: odotetaan kaksi viikkoa ennen kuin ilmoitetaan, ettei tietoa voi luovut-taa. Kaksi viikkoa antaa kuitenkin vi-ranomaiselle mahdollisuuden kerätä ai-neistoa eri paikoista. Joissakin maissa pyyntöön pitää vastata seuraavana päi-vänä, Kuutti kertoo.

Edellisessä tutkimuksessaan Heik-ki Kuutti lähetti tietopyynnön suojelu-poliisille.

- Sähköpostilla sain minuutilleen kahden viikon kuluttua vastauksen, et-tei tietoa anneta.

On myös viranomaisia, jotka toimi-vat asianmukaisesti jo rutiinilla. Puo-lustusvoimat on Kuutin mielestä oiva esimerkki.

- Tietoa ei välttämättä saa, mut-ta vastaukset ovat hyviä. Toisessa ääri-päässä ovat sitten ne, jotka ovat aivan pihalla julkisuuslain velvoitteista. On hämmästyttävää, kuinka paljon asian-tuntemuksen taso viranomaisten kes-kuudessa vaihtelee.

Julkisuusperiaate ei oikeastaan ole juridinen ongelma, käytännöt ovat tul-kinnanvaraisia. Jos viranomainen kiel-täytyy luovuttamasta aineistoa ja hal-linto-oikeus on toista mieltä, kyse ei ole tuomiosta.

- Kun hallinto-oikeus kumoo vi-ranomaisen päätöksen ja edellyttää, et-tä aineisto täytyy luovuttaa, se ei ole rangaistus, vaan ohjeistus. Sen takia vi-ranomainen usein kieltäytyy luovutta-masta tietoa ja olettaa asian menevän hallinto-oikeuteen. Näin ratkaisu siir-tyy hallinto-oikeudelle. Se on huono ta-pa toimia, koska viranomainen itse voisi tehdä päätöksen.

Viranomainen voi myös aivan hy-väntahtoisesti olla luovuttamatta tietoa.

- Oikeasti joko pelätään tai sitten on väärä käsitys tiedon julkisuudesta. Vas-ta sitten uskotaan, kun oikeus kumoo päätöksen. En sano, että kunnissa sa-lailian, vaan syynä on usein liian heikko asiantuntemus. •

*Julkisuuslaki
luettavissa
täältä:*

→ Lue lisää KAKS.fi

public
emba

”Virkistävää, että Public EMBA -koulutuksen näkökulma oli syvästi julkisessa hallinnossa. Yleensä kaikki johtamis-koulutukset ovat business-orientoituneita.”

Lähde: osallistujahaastattelu 2014.
Lue haastattelu kokonaisuudessaan
www.embatampere.fi

executive
mba tampere

TAMPEREEN
YLIOPISTO

Executive MBA in Public Management rakentaa valmiuksia jatkuvasti oppivan ja uusiutuvan organisaation toiminnan johtamiseen. 80 opintopisteen laajuinen koulutus koostuu koulutusryhmän yhteisistä opinnoista sekä yksilöllisesti joustavista valinnaisista opinnoista. Koulutuksen osasuorituksiksi hyväksytään myös jo aiemmin suoritettuja johtamiskoulutuksia.

www.embatampere.fi

Lisätietoja Marjukka Alhava
marjukka.alhava@staff.uta.fi • 050 536 8128

teksti | Pirjo Tuusa kuvat | iStockphoto

Liitoskuntien elinkeinopolitiikka TARVITSEE LUOTTAMUKSEN LIIMAA

Kuntaliitoksella ei voida estää eikä edistää kännykkätehtaan sulkemista, mutta liitos tuo kunnalle uskottavuutta. Se parantaa kunnan mahdollisuutta pärjätä suuressa maailmassa. Näin päättelivät HTT Olli-Pekka Viinamäki ja tutkija Maria Katajamäki elinkeinopolitiikkaa koskevassa tutkimuksessaan.

Vaasan yliopiston tutkimus *Luottamuksesta elinvoimaa kunnille* valaisee viiden liitoskunnan elinkeinopolitiikkaa. Mukana ovat vuonna 2009 muodostetut 54 000 asukkaan Salo ja 86 000 asukkaan Kouvola, uusi 197 000 asukkaan Oulu (2013) ja samana vuonna aloittaneet Sastamala (25 000 asukasta) ja uusi Vaasa (67 016).

Kaikissa niissä on yliopistonlehtori **Olli-Pekka Viinamäen** mukaan opittavaa ja tutkittavaa tuleville liitoskunnille, joita hän uskoo ilmaantuvan.

Liitoskuntia tutkittiin muun muassa haastattelemalla 21 keskeistä elin-

keinopolitiikan vaikuttajaa. He olivat kunnanjohtajia, kunnanhallitusten puheenjohtajia, kunnallisten elinkeinoyhtiöiden johtajia ja yrittäjäjärjestöjen puheenjohtajia.

Kuntaliitokset tehtiin supistuvan talouden aikaan. Jokaisessa liitoskunnassa työttömyys kasvoi, esimerkiksi Kouvola menetti yli 4 000 työpaikkaa viiden viime vuoden aikana. Työllisyyden aleneminen ei kuitenkaan johtunut liitoksista, vaan talouslamasta.

Liitos antaa mahdollisuuden kunnan päättäväisyydessä olevien sote-palveluiden, koulutuksen ja teknisen infran muu-

Elinkeinpolitiikan haasteita kuntaliitoksen jälkeen:

- Keskusta-reuna-alue -asetelma
- Investointien nopeutus juuri ennen kuntaliitoksen aloittamista
- Mittakaavan kasvu päätettävissä asioissa
- Asenteiden ja kulttuurin hidas muutos
- Viiden vuoden irtisanomissuoja

toksiin, mutta elinkeinopolitiikassa sillä ei ole suoraan vaikutusta.

- Elinkeinopolitiikassa hyötyä saadaan maankäytön ja kaavoituksen helppotumisesta. Lisäksi kuntien tarpeeton keskinäinen kilpailu yrityksistä poistuu, Olli-Pekka Viinamäki toteaa.

Yhteispeliin tarvitaan neljä tahoja

Elinkeinopolitiikkaan käytetään kunnissa paljon rahaa. 2000-luvulla on perustettu isoja kunnallisia elinkeinoyhtiöitä, joihin on palkattu väkeä kehittämään yritysten toimintaedellytyksiä.

Tärkeintä elinkeinopolitiikassa on tutkijan mielestä luottamuksen saavuttaminen ja yhteisestä tavoitteesta sopiminen. Luottamus on tunneperäinen asia, joka ei ole mitattavissa. Luottamuksen rakentaminen on pitkä prosessi ja vaatii vastavuoroisuutta sekä toisen intressien ymmärtämistä.

- Koko nelikentän on oltava kunnossa. Luottamuksen pitää vallita virkajohdon, luottamushenkilöjohdon, elinkeinoyhtiön ja yrittäjien välillä. Jos joku näistä ei luota toiseen, yrityselämän kehittämisestä ei saada konkreettista tulosta, Olli-Pekka Viinamäki toteaa.

Tutkijan mukaan luottamus on ”aika suoraviivainen asia”. Vastauksissa luottamusta kuvattiin liimaksi. Ellei luottamusta ole, mistään ei tule mitään. Silloin ruvetaan muistelemaan 20–30 vuoden takaisia vääriä päätöksiä ja sanomisia.

Tilannetta ei pelasteta raportein eikä strategioin. Sellaisten kirjoittelu on ajanhukkaa, jos luottamus keskeisten päättäjien väliltä puuttuu.

Kuntaliitoksissa on erityisen tärkeää varmistaa eri keinoin kuntien keskinäinen tasavertaisuus koko prosessin ajan. Keskusta-reuna-alueet -asetelmaa ei voi välttää, vaan on avoimesti lähdettävä etsimään uusia ratkaisuja, joissa otetaan huomioon kunnan eri osat ja eri elinkeinot.

Tavoitteena 100 000 asukasta?

Kuntaliitoksesta saadaan Olli-Pekka Viinamäen mukaan suurin hyöty, jos asukasluku nousee 100 000–200 000 suuruusluokkaan.

- Oulua ja Saloa kannattaa seurata tarkkaan, koska niistä saadaan merkkejä tuleville liitoksille. Jos Oululla menee hyvin, myös sen vaikutusalueella Lappia myöten menee hyvin. Isossa kunnassa kansainvälisten yritysten houkuttelusta tulee luonnollista toimintaa ja käytössä voi olla pääoma- ja riskirahoitusta alkaville yrityksille.

Varsinkin Oulussa ja Salossa elinkeinopolitiikan käytäntöjä on muutettu paljon, ”todella business-henkiseen, hyvään suuntaan”.

Keskustelukumppanina ei enää ole yksi suuri teollinen toimija, vaan kymmeniä tai satoja uusia mikro- ja start up-yrityksiä. Aloittajat eivät enää tarvitse neuvoja yrityksen perustamiseen. Esteet ovat vähäiset, kun yrityksen voi perustaa netissä kolmessa tunnissa.

Moni uusi yrittäjä tyytyy itsen-

sä työllistämiseen. Loikka ensimmäisen työntekijän palkkaamiseen on suuri. Maailma on aivan erilainen kuin 1980-luvulla, jolloin lupaava yrittäjä sai teollisuushallin ja palkkasi heti pari-kolmekymmentä täsmäkurssin käynnystä työntekijää.

- Elinkeinopolitiikassa pitää siis olla konkreettisia keinoja ja ”pelimerkkejä” kasvun ja kansainvälistymisen tukemiseen, Viinamäki tiivistää.

Vaasan naapurit eivät lämmenneet liitokselle

Miksi suomalaisessa kunnassa pitäisi olla vähintään 100 000 asukasta? Emmehän kuitenkaan voi taikoa maatamme suureksi? Kiinassa 5–6 miljoonan kaupunki ei ole vielä mitään ja 100 000 asukkaan kylä on pikku hippunen.

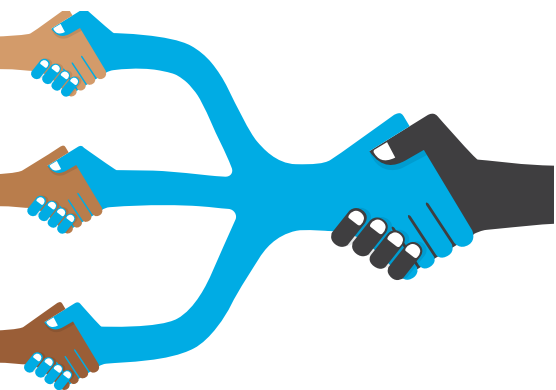
- Siitä ei kuitenkaan päästä, että vasta 100 000–200 000 asukkaan lukemasta alkaa tulla tiettyä uskottavuutta, jota tarvitaan elinkeinopolitiikassa. Isoilla on resursseja osallistua vaikkapa rahastojen kautta yritysten toimintaan. Sellaisia ei 10 000–20 000 asukkaan kunnalla ole, Olli-Pekka Viinamäki sanoo.

Kuntaliitos voi olla mahdollisuus, mutta ilman sitäkin selvittää esimerkiksi Vaasassa.

Liitossuunnitelmia on kirjoitettu Vaasan seudulla moneen kertaan, mutta aikaiseksi on saatu vain Vähänkyrön liitos kaupunkiin 2013. Kymmenen kunnan Vaasa tyrmättiin vuodenvaihteessa. Työpaikkakeskittymä Vaasa ei kiinnosta varsinkaan kaupungin suurinta asuinkuntanaapurina Mustasaarta.

- Vaasassa työllisyys on maan huippua, energiategollisuus on voimissaan ja yhteisövero kertyy vientiteollisuuden myötä. Kuntaliitokseen on kova paine, mutta lähivuosina liitosta ei kuitenkaan nähdä, Olli-Pekka Viinamäki ennustaa. ●

jatkuvu >

Yli 20 sijoitusta alkaviin yrityksiin: BUTTERFLY TEKEE BUSINESSOULUN SIOITUKSET

Yritysvalmennusta ja pääomasijoituksia, mutta ei lainaa eikä takuita. Viidettä vuotta toimiva BusinessOulu Oy toteuttaa 72 hengen voimin elinkeinopolitiikkaa Pohjois-Suomen pääkaupungissa.

BusinessOulu Oy aloitti toimintansa 2011 eli pari vuotta ennen uutta Oulun kaupunkia. Elinkeinopolitiikassa ex-kunnat ovat jo yhtenäisillä linjoilla.

- Yrityksen tehtävänä on löytää uusia työpaikkoja, edistää investointeja, lisätä vientiä ja markkinoida aluetta, Business Oulun toimitusjohtaja **Juha Ala-Mursula** kertoo.

Kaupunki rahoittaa yritystään noin 9 miljoonalla eurolla vuodessa. Kokonaisbudjetti on 13-15 miljoonaa euroa.

Alkaville yrityksille on luotu kattava valmennusympäristö yliopistojen, ammattikorkeakoulujen ja Yritystakomon avulla.

Yritysriskirahoitus on kilpailutettu. North Startup 1 ja 2 -rahastojen sijoituksen tekee kilpailutuksen perusteella Butterfly Oy.

Ammattilaiset saavat sijoittaa

Sijoituskohteena ovat 0-5 vuotta vanhat yritykset eri aloilta. Yhteen yritykseen saa sijoittaa 2,5 miljoonaa euroa, mutta näin suuriin panoksiin ei ole vielä päädytty. Butterfly on runsaan kahden vuoden aikana sijoittanut neljä miljoonaa euroa 23 yritykseen. Valtaosa on vähemmistöosuuksia. Alaa ei ole rajattu, mutta kiikarissa ovat lähinnä kansainvälistyvät yritykset.

Kaupungilla on pari muutakin rahastoa.

- Sijoitukset kannattaa antaa ammattilaisten käsiin. Emme usko, että kaikki viisaus pesii kaupungintalolla, Juha Ala-Mursula sanoo.

Oulu sijoittaa pieniin yrityksiin, mutta kaupungin isoin yksityinen työnantaja on edelleen 2 600 työpaikan Nokia.

- Vastoin yleistä käsitystä Nokialla

menee hyvin, Ala-Mursula toteaa.

Oulun kaupungin uusin sijoitus on lentolinjan avaaminen Pohjois-Norjan Tromssaan Ruotsin Luulajan kautta. Yhteydestä on allekirjoitettu kymmenen vuoden sopimus. Lentoja on viitenä päivänä viikossa. Linjaa tukevat Oulun kaupunki, Ruotsin valtio ja Norjan valtio. Oulun osuus on puoli miljoonaa euroa vuodessa.

Ala-Mursula uskoo ”poikkipohjoismaisen yhteistyön” olevan tulevaisuutta. Tromssassa on BusinessOulun ylläpitämä Suomi-talo, joka muun muassa tarjoaa ilmaista työtilaa yrittäjille. Samanlainen Suomi-toimitila on perustettu Ruotsin Jällivaaraan ja kauas Kazakstaniin.

Kouvolassa yhtiön 31 euroa/asukas

Kouvolassa elinkeinoyhtiö aloitti uuden kunnan myötä 2009. Kouvola Innovati-on Oy:n palveluksessa on 35 asiantuntijaa, joista vain 12 on vakituisia. Business-Oulun 72 työntekijästä 51 on vakituisia. Kouvola Innovations hoitaa muun muassa EU-hankkeet. Yrityksen toimintavaltuuksia lisättiin vuoden alussa.

- Toimintaa sujuvoitettiin, eivätkä päätökset enää kulje kaupungin kautta, Kouvolan kehitysjohtaja **Harri Kivelä** kertoo. Kivelä vastaa yhtiön omistajaohjauksesta. Yrityksen asioita voidaan kaupunginhallituksen elinkeinojaostossa.

Kaupunki on tehnyt Innovationin kanssa 2,6 miljoonan euron palvelusopimuksen. Euroja käytetään 31 asukasta kohti. Se on seudullisten elinkeinoyhtiöi-

den (SEKES) keskiarvotasoa. Panostukset vaihtelevat SEKESissä 15-20 eurosta 50 euroon/asukas.

EU-hankkeet yhä suurempia

Kehitysjohtaja Harri Kivelä uskoo, että 100 000 asukkaan minimi on elinkeinoasioissa perusteltu. Kouvola ei ole luke-masta kaukana.

- Elinkeinoasioissa ei voi leikkiä kymppitonneilla. EU-rahoituksessa suositaan entistä isompia hankkeita, jolloin tarvitaan konsortioita ja luottamusta naapurin kanssa.

Kouvolalla on TEN-T-verkoston liit-tyvä rahoitushakemus harkinnassa Brys-selissä: 50 miljoonan euron hanke koskee kumipyöräliikenteen ja junaliikenteen yhdistämistä.

Elinkeinopolitiikassa Kouvolalla on neljä mielenkiinnon kohdetta: rahtikylä, bionalous, digitalisaatio ja matkailu (Vitsit Kouvola).

- Rahtikylä rakentuu sille, että Kouvola on logistiikan TEN-T-verkostossa merkitty liikenteen ydinsolmukohdaksi. Bionalouden kehittäminen on metsäte-

50 miljoonan euron hanke koskee kumipyöräliikenteen ja junaliikenteen yhdistämistä.

ollisuuspaikkakunnalle luontaista. Digitalisaatio merkitsee muun muassa älypakkausten tutkimista. Matkailussa hyödyimme liikenneyhteyksistä: vetonauvoja ovat Tykkimäen huvipuisto ja Repoveden kansallispuisto, Harri Kivelä listaa.

Kouvolalla on pääomarahasto, joka ei ole aktiivikäytössä. Sitä käytetään tarvittaessa isompiin kohteisiin. Rahastoa va-juutetaan ainakin TEN-T -hankkeessa, jos sille saadaan Brysselin myöntymys. •

Katja Kallio
kirjailija

Kaupunkiviisumi

OLIN NELIVUOTIAS KUN opin lukemaan, ja samana vuonna, 1972, upouusi kirjastokorttini leimattiin ensi kertaa. Libristi kirjoitti kirjoituskoneella vaaleanpunaiseen pahvikorttiin nimeni, ja jokainen tuleva asiakasvuosi leimattaisiin kortin oikeaan laitaan. Täysi-ikäisten kortti oli vaaleanvihreä, mutta nelivuotiaasta vaaleanpunainenkin tuntui uskomattoman aikuiselta asiakirjalta, hiukan kuin henkilöllisyystodistus myöhemmin, tai luottokortti.

Yli neljäkymmentä vuotta on kulunut, ja yhä minullaon sama juhlallinen suhde kirjastokorttiin.

Kirjastolaitos on suomalaisen sivistyksen kasvattaja ja ylläpitäjä, niin itsestään selvä meille siihen kasvaneille, ettemme tule toimeen ilman. Muun maailman karu meno valkeni minulle kun muutin nuorena tyttönä Roomaan, missä kunnallista kirjastolaitosta ei ole. Jos halusin kirjan, se piti ostaa. Jos ei ollut rahaa, se oli voi voi. Mutta kaipasin minä Roomassa muutakin kuin pelkkää luettavaa: sitä turvasatamaa, jonka kirjastot tarjoavat kaikille kaupungin asukkaille, uusille ja vanhoille. Kirjastot ovat identiteetin ja itsensä löytämisen tiloja silloin kun hetkellinen vieraus tai katoamisen tunne uhkaa. Yhteisönkin kirjasto tarjoaa. Joskus kun etsin oikein epätavallista teosta, ilahdun kun se löytyy kirjastosta, ja melkein vielä enemmän, jos teos onkin lainassa. Joku muukin on kiinnostunut tästä kirjakummajaisesta, ja jakaa kokemuksen näin minun kanssani!

Aina kun luon läheistä suhdetta uuteen suomalaiseen kaupunkiin, se tapahtuu kirjaston välityksellä. Kirjastokortti on kuin oleskelulupa tai viisumi. Se kolumneja todistaa, että vaikka minut saatetaankin käännyttää terveyskeskuksesta, minulla on sittenkin virallinen asema tässä kaupungissa. Turistit eivät käy kirjastossa, vain ne jotka ovat täällä vakavissaan. Kotikaupunkini Helsingin lisäksi Turun, Hangon ja Savonlinnan kaupunginkirjastojen kirjastokortit kulkevat lompakossani mukana aina.

Kaupungissa kuin kaupungissa on hyvä rakentaa uusia kirjastoja, ja yhtä hyvä on säilyttää vanhat. Kaikkialla ihminen tarvitsee seiniä, jotka sanovat että älä sinä tyttö (tai poika) hätäile, kadut ja ihmiset ja ravintolat saattavat muuttua, mutta täällä on aina luettu kirjoja ja aina tullaan lukemaan.

TERVEYSTIETEILIJÄ PALAUTTAISI KUOLEMAN ARKEEN

Poliittisessa keskustelussa kuolemasta ja eutanasiasta ei pitäisi ottaa päällimmäiseksi säästönäkökulmaa. Näin sanoo tutkija Anja Terkamo-Moisio.

— Säästöt tulevat hoidon kehittämisen kautta, **Anja Terkamo-Moisio** painottaa.

Terkamo-Moisio on Lappeenrannassa asuva sairaanhoitaja ja terveystieteiden maisteri. Hän työstää väitöskirjaansa *Hyvä paha kuolema* Itä-Suomen yliopistolle tutkimalla terveyspalvelujen käyttäjien sekä hoitohenkilöstön käsityksiä kuolemasta ja eutanasiasta.

Väitöstutkimuksen on määrä valmistua 2017, joten vielä ei voida kertoa terveyspalveluiden käyttäjien vastauksista.

Sairaanhoitajien haastattelujen perusteella tutkijan on yllättänyt tulos, jonka mukaan osa heistä edelleen kokee potilaan kuoleman epäonnistumisena - niin keskittyneitä terveyden ylläpitämiseen olemme.

– Kuolema on luonnollinen, mutta herättää silti epäonnistumisen tunnetta.

Hoitohenkilöstön koulutuksessa tulisi entistä enemmän kiinnittää huomiota kuolevan ihmisen kohtaamiseen.

– Kuolema on myös tuotava takaisin arkipäivään kaikille, ettei se olisi niin pelottavaa. Nyt tehdään paljon töitä sen puolesta, että se siirtyisi pois näköpiiristä.

Kuolevien hoito kehittyä, jos esimerkiksi turhat siirrot poistuvat, saattohoitopäätökset tehdään ajoissa ja hoidetaan kivut järkevästi ja kotiympäristössä. Siellä moni haluaisi kuolla mieluummin kuin tavallisimmin terveyskeskuksen vuodeosastolla.

– Hoitohenkilökunnalla on iso ristiriita, se on kahden maailman välissä, kun toinen saa antibioottia kuntouttamiseen ja viereisessä vuoteessa toinen tekee kuolemaa. Sekunnissa on siirryttävä eri maailmaan. Henkilökohtainen mielipiteeni on, ettei sellainen voi onnistua.

Jos koulutuksessa ei käsitellä kuolemaa riittävästi, se on edelleen vieras ja kuolevan hoidostakin tulee kuormittavaa.

– Totta kai elämän suojeleminen on sairaanhoitajan työn tarkoitus, mutta on tilanteita, joissa kuolema on välttämätön. Jollei sitä olla valmiita hyväksymään, se on tappio.

Kuolema ei ole mustavalkoinen asia. Ristiriidat ovat henkilökohtaisia, samalla hoitajalla on puolesta ja vastaan -näkömyönteisiä.

– Teoriaa oli minullakin takana. Silti oli eri juttu, kun ensimmäinen vainaja oli edessä, työssään paljon kuolemaa nähnyt Terkamo-Moisio kertoo.

Vuonna 2009 tutkittiin, että kuolevat tuntevat olonsa yksinäiseksi. Asiaa on tarkasteltava myös potilaskeskeisesti, eikä vain henkilöstön kannalta.

Aineistojen keruu on sujunut jouheasti ja sosiaalista mediaa Terkamo-Moisio kiittää.

– Neljässä viikossa sain kymmenkertaisen määrän vastauksia verrattuna siihen, mitä odotin. Puhuminen kuolemasta ja eutanasiasta ei kuitenkaan ole yksinkertaista. Vaikka puhutaan, arastellaan. •

Näin kuntien ja kuntayhtymien sote-johtajat ajattelevat sote-uudistuksesta

56%

kaupunkien, kuntien ja kuntayhtymien sote-johtajista organisoisi palvelut maakunnallisesti.

35%

kannattaa maakunnallista kuntayhtymää.

31%

alueellisten rahoitusmallien kannalla.

28%

uskoo, että palvelujen tuottaja on yritys.

62%

uskoo, että jatkossakin palvelujen tuottaja on kunta tai kuntayhtymä.

38%

kannattaa kansallisia rahoitusmalleja.

26%

epätietoisia rahoitusmallista.

24%

kannattaa valtiota järjestäjäksi.

8%

kannattaa järjestäjäksi peruskuntaa.

SOTE-JOHTAJIEN NÄKEMYKSET TUTKI KAKS.

Suomen Sairaanhoidajaliitto ry:n tehtävä on kehittää hoitotyötä, antaa ammatillista tukea ja edistää sairaanhoidajien asemaa asiantuntijoina. Meihin kuuluu lähes 50 000 hoitotyön ammattilaista. Joukossamme on sairaanhoidajia, terveydenhoitajia, kättilöitä ja ensihoitajia (AMK).

Huomisen hyvästä hoidosta päätetään tänään

Sairaanhoitajat ovat korkeasti koulutettuja hoitotyön ammattilaisia, joilla on hyvä käsitys siitä, mikä on potilaalle parasta. Tämän ammattiryhmän asiantuntemusta tarvitaan hoitotyötä koskevassa päätöksenteossa. Sairaanhoitajaliiton tehtävänä on huolehtia, että päättäjillä on riittävästi tietoa hoitotyön arjesta ja ajankohtaisista kysymyksistä.

Pysy ajan tasalla ja tilaa sähköpostiisi Sairaanhoitajaliiton noin neljä kertaa vuodessa ilmestyvä katsaus Ajankohtaispiikki: www.sairaanhoitajat.fi/piikki

SUOMI AREENA

Sairaanhoitajaliiton tulevaisuusdebatti 13.7.2015

lopuksi väitän

Eeva-Liisa Hynynen kuva | Markku Ojala

Pakkoliitokset tehdään sote-uudistuksen kautta

” Kokoomus aloitti hallituskautensa neljä vuotta sitten uhkaamalla kuntien pakkoliitoksilla. Nyt keskusta tekee pakkoliitokset sote-uudistuksen kautta. Pidelkää kunnissa hatusta kiinni, sillä meno on kovempaa kuin koskaan ennen! Ja mahdollista maakuntaveroa on ilo maksella muiden verojen päälle – vai mitä Juha Sipilä?”

Timo Haapala

Politiikan ja taloustoimituksen päällikkö
MTV Uutiset

► Intä vastaan
TAI peesaa
www.kaks.fi

